

**Bachelor Docent Theater
ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten**

*Verslag van de uitgebreide opleidingsbeoordeling
21-23 september 2021*

Colofon

Instelling en opleiding

ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten
Arnhem

Opleiding: bachelor Docent Theater

Locatie: Arnhem en Zwolle

Variant: Voltijd

Croho-nummer: 34745

Visitatiecommissie

Raoul van Aalst, voorzitter

Ann Olaerts, deskundige

Tobias Kokkermans, deskundige

Jörgen Tjon A Fong, deskundige

Vera Broek, student-lid

Marianne van der Weiden, secretaris

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van

AeQui VBI

Postbus 5050

3502 JB Utrecht

www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	8
Beoogde leerresultaten	10
Programma.....	13
Personeel.....	20
Voorzieningen en begeleiding	22
Kwaliteitszorg	25
Toetsing	27
Gerealiseerde leerresultaten.....	30
Bijzonder kenmerk: Circulaire valorisatie	33
Bijlagen	39
Bijlage 1 Visitatiecommissie	40
Bijlage 2 Bezoekprogramma	41
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	43

Samenvatting

Op 21-23 september 2021 is de bacheloropleiding Docent Theater van ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten op de locaties Arnhem en Zwolle gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **positief**, zowel over de standaarden van het NVAO kader als over het bijzonder kenmerk Circulaire valorisatie. De voltijdse vierjarige opleiding leidt studenten op tot creatieve aanjagers van verandering die hun kunstenaarschap gebruiken om dat kunstenaarschap bij anderen bloot te leggen en aan te wakkeren.

Beoogde leerresultaten

De opleiding Docent Theater leidt studenten op tot ondernemende en initiatiefrijke professionals die door middel van hun artistieke inbreng veranderingen kunnen aanjagen in binnen- en buitenschoolse contexten. De beoogde leerresultaten zijn geformuleerd in competenties, aansluitend bij het landelijk vastgestelde opleidingsprofiel voor kunstvakdocenten. Daarmee voldoen ze aan de inhoudelijke verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en aan internationale niveau-eisen. Afgestudeerden krijgen een ongegradeerde onderwijsbevoegdheid. De opleiding is stevig verbonden met lokale en regionale netwerken in het onderwijs en de cultuursector en hecht terecht belang aan de internationale oriëntatie zodat studenten een brede blik kunnen ontwikkelen.

Op beide locaties heeft de docentopleiding hetzelfde doel, maar een iets ander profiel, passend bij (en ontwikkeld in relatie tot) de verschillende lokale contexten zowel binnen de school als daarbuiten. Tijdens het bezoek herkende de commissie de onderscheiden profielen van de beide locaties. Ze adviseert deze complementariteit expliciet te maken, om op die manier van elkaar te leren en elkaars sterke punten over te nemen, en de verschillen in identiteit voor potentiële studenten te verduidelijken zodat zij een bewuste keuze kunnen maken.

Ook adviseert de commissie, met name voor de buitenwereld, te verduidelijken wat de balans is tussen kunstenaarschap en docentschap in de opleiding. De commissie stelt vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Programma

Het onderwijsprogramma van de opleiding past bij wat van een bacheloropleiding Docent Theater verwacht wordt. De opleiding betreft op beide locaties het werkveld bij het onderwijsprogramma door samen te werken bij projecten en stages en door experts uit de beroepspraktijk in te zetten als

gastdocent. Dat bevordert dat de studenten hun beroepsvaardigheden kunnen ontwikkelen. Studenten werken vanaf het begin van de opleiding aan hun onderzoeksvaardigheden. De commissie adviseert te borgen dat studenten stages lopen in de verschillende onderwijstypen waar ze een bevoegdheid voor krijgen en daarbij meer aandacht te besteden aan het onderwerp toetsing op de middelbare school.

Aan het curriculum op beide locaties ligt een duidelijke visie ten grondslag die consequent is uitgewerkt: studenten worden uitgedaagd een eigen visie op het vak te ontwikkelen, met onderzoek te ondersteunen en daarbij nadrukkelijk rekening te houden met context en omgeving. Studenten leren omgaan met inclusiviteit door te werken met gemarginaliseerde groepen als mindervaliden, gevangenen en veteranen. De commissie adviseert deze activiteiten te verbreden naar cultureel diverse groepen. Het onderwijs stelt de student centraal en is sterk individueel gericht. Studenten ervaren dat er in overleg met de docenten ruimte is voor aanpassingen van het programma, zodat het onderwijs aansluit op hun leerbehoeften. De opleiding is er terecht trots op dat het onderwijs de laatste anderhalf jaar in aangepaste vorm kon doorgaan ondanks de beperkende coronamaatregelen. De omschakeling naar digitaal onderwijs heeft voor een versnelling in blended vaardigheden gezorgd en studenten ontwikkelden vooral in DTZ nieuwe skills; van digitaal ontwerpen tot cameravoering, live schakelmontage en camera-regie. De opleiding hanteert op beide locaties een selectieprocedure die geënt is op de lessen die in de opleiding gegeven worden en stelt de opleiding en de kandidaten zo in staat te beoordelen of beide bij elkaar passen. De commissie moedigt de opleiding aan het beleid om tot meer culturele diversiteit van de instroom te komen, voort te zetten. De commissie stelt vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaarden.

Personeel

Het onderwijsprogramma wordt op beide locaties uitgevoerd door een goed gekwalificeerd team van vaste en gastdocenten van voldoende omvang. Gezamenlijk beschikken zij over de expertise die nodig is voor een opleiding Docent Theater. De commissie vindt het een gunstige ontwikkeling dat de verantwoordelijkheid voor studieonderdelen niet meer ligt bij individuele docenten, maar gedeeld wordt onder collega's, omdat die werkwijze leidt tot uitwisseling van kennis en ervaring. De commissie merkt dat de opleiding zich ervan bewust is dat op het vlak van culturele diversiteit verandering nodig is en adviseert alle kansen te benutten om die verandering tot stand te brengen, bijvoorbeeld bij pensionering van docenten. De commissie adviseert op dit vlak quota en mijlpalen te formuleren. De commissie stelt vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Voorzieningen

De opleiding beschikt op beide locaties over goed geoutilleerde lokalen, studio's, theaterzalen en werkruimtes. De technische faciliteiten voor online werken en streaming zijn op beide locaties de afgelopen periode uitgebreid en werken naar tevredenheid. Het Theatrium in Arnhem wordt intensief gebruikt en studenten geven aan dat er vooral tijdens de coronapandemie regelmatig te weinig ruimtes beschikbaar waren om te repeteren. Hoewel studenten tot nu toe altijd een oplossing hebben kunnen vinden, is het een punt van aandacht. De fysieke toegankelijkheid van het gebouw in Arnhem verdient naar het oordeel van de commissie verbetering. Studenten in Arnhem kunnen een beroep doen op het projectbureau theater ter ondersteuning bij producties en kunnen gebruik maken van kostuumuitleen. In Zwolle kunnen studenten gebruik maken van de werkplaatsen van de academie. Op beide locaties kunnen studenten gebruik maken van de goed geoutilleerde ArtEZ mediatheek. Tijdens hun opleiding worden de studenten intensief begeleid door studieloopbaanbegeleiders en kunnen ze een beroep doen op een studentendecaan en vertrouwenspersoon. De aanwezigheid van een zorgcoördinator voor studenten die meer ondersteuning nodig hebben is een sterk punt. De studenten ervaren de opleiding als een veilige werkomgeving en voelen zich goed gehoord als ze problemen ervaren. De

informatievoorziening verloopt langs diverse kanalen en werkt naar behoren. De commissie stelt vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaarden.

Kwaliteitszorg

De opleiding benut formele en informele kanalen om bij het werkveld, de studenten en de docenten feedback te verzamelen en gebruikt deze informatie om verbeteringen aan te brengen. De commissie vindt de open sfeer waarin alle betrokkenen hun zegje kunnen doen een sterk punt en stelt op grond daarvan vast dat er sprake is van een breed gedragen kwaliteitszorg en -cultuur. Dit is nog versterkt door invoering van het concept circulaire valorisatie. De commissie adviseert deze gunstige condities te benutten om grotere stappen te zetten op het vlak van inclusie en culturele diversiteit, bijvoorbeeld door concrete doelen en een tijdspad vast te stellen, en dit te verankeren in een academiebreed beleidsplan. De commissie stelt vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Toetsing

De opleiding heeft op beide locaties gekozen voor een systeem van integraal toetsen en beschikt daarmee over een adequaat toetssysteem dat past bij het gekozen onderwijsconcept en bij wat van afgestudeerden in de beroepspraktijk wordt verwacht. Per competentie zijn gedragsindicatoren geformuleerd, gedifferentieerd naar studiejaar of -fase, waarop studenten steeds integraal beoordeeld worden. In Zwolle bouwen studenten vanaf het eerste jaar aan hun portfolio en verantwoorden zich daarover in een criteriumgericht interview, waarin ze reflecteren op hun ontwikkeling. Het portfolio bestaat uit al het digitaal vastgelegde werk van studenten, reflectie- en onderzoekverslagen, en de daarbij horende beoordelingen en feedback. In Arnhem voeren studenten de eerste twee jaren projecten uit die integraal en systematisch worden beoordeeld. Daarna stellen zij een portfolio samen aan de hand van hun bachelor researchplan dat door middel van assessments wordt beoordeeld. Getrainde assessoren voeren op beide locaties deze summatieve beoordelingen uit. De procedure is zorgvuldig uitgewerkt en functioneert volgens studenten, docenten en examencommissie zoals beoogd. Wel zoeken docenten nog naar de beste wijze om tijdens het

onderwijs opbouwende feedback te geven, en tegelijk studenten duidelijk te maken waar het nog aan schort om tot een positieve summatieve beoordeling te komen. De commissie stelt vast dat het systeem voldoet aan eisen van validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. De examencommissie ziet toe op de uitvoering van het toetsprogramma en wordt betrokken als er afwijkingen van het toetsplan worden voorgesteld. De commissie stelt vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Het eindniveau van de opleiding wordt aangetoond aan de hand van verschillende beroepsproducten (zoals stage, afstudeerwerk, eigen onderzoek en afstudeerverslag) die samen alle competenties afdekken. In de afstudeerfase bereiden de studenten zich voor op hun afstudeerprogramma door het schrijven van een individueel afstudeerplan. De commissie heeft inzage gehad in de afstudeerportfolio's van elf studenten per locatie die in 2019-2020 en 2020-2021 zijn afgestudeerd en is van oordeel dat deze portfolio's laten zien dat de opleiding erin slaagt studenten naar het gewenste eindniveau te begeleiden. Ook de feedback uit het werkveld over het functioneren van de afgestudeerden is positief. Ze kunnen aan de verwachtingen van het werkveld voldoen door er een eigen draai aan te geven en barrières te overwinnen. De commissie stelt vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bijzonder kenmerk

De opleiding vraagt een bijzonder kenmerk Circulaire valorisatie aan. De afgelopen jaren is dit concept theoretisch onderbouwd en nader uitgewerkt in concrete projecten. Deze didactische en methodische benadering gebaseerd op niet-hiërarchische samenwerking tussen netwerken past goed bij de gelijkwaardigheid tussen docenten en studenten die de opleiding beoogt. Door circulaire valorisatie kunnen netwerken flexibel reageren op omstandigheden: het zoeken naar gemeenschappelijke knooppunten versterkt veerkracht en veelzijdigheid. Dit

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Ook over het bijzonder kenmerk Circulaire valorisatie oordeelt de commissie positief. Op die grond geeft de visitatiecommissie een **positief advies** inzake accreditatie van de bacheloropleiding docent theater van ArteZ Hogeschool voor de Kunsten en adviseert ze het bijzonder kenmerk toe te kennen.

bereidt studenten voor op een voortdurend veranderende werkomgeving. De wijze waarop het concept is onderbouwd en geïmplementeerd maakt het tot een onderscheidend kenmerk. De commissie stelt vast dat circulaire valorisatie is geoperationaliseerd in vrijwel alle standaarden en bij uitstek relevant is voor een opleiding in de kunsten. Om de relevantie nog te vergroten adviseert de commissie actief op zoek te gaan naar nog meer andere stemmen in de cirkels en netwerken en op die manier circulaire valorisatie te benutten om het inclusieve en diverse karakter van de opleiding te versterken. De commissie beoordeelt dat de opleiding aan de drie criteria voor een bijzonder kenmerk voldoet en adviseert daarom positief over dit kenmerk.

Aanbevelingen

De bacheloropleiding Docent Theater voldoet op beide locaties aan alle standaarden van het NVAO-kader.

Met het oog op de toekomst geeft de commissie volgende suggesties ter overweging:

- Neem concrete stappen om tot meer inclusie en culturele diversiteit te komen, zowel in studenteninstroom als personeelssamenstelling, en formuleer daarvoor concrete mijlpalen en een tijdspad in een academiebreed beleidsplan;
- Expliciteer de gehanteerde kwaliteitsdefinities om impliciete voorkeuren en veronderstellingen te identificeren;
- DTZ: Bewaak dat studenten stages lopen in de verschillende onderwijstypen waar ze een bevoegdheid voor krijgen en besteed aandacht aan toetsing in het middelbaar onderwijs;
- DTZ: versterk / verduidelijk de nieuwe rol van kunstenaar/maker in de klas.
- DTA: Besteed meer aandacht aan ondernemerschap en zakelijke aspecten van het vak;
- Expliciteer het eigen profiel van beide locaties zodat studenten een weloverwogen keuze kunnen maken;
- Verbeter de fysieke toegankelijkheid van het onderwijsgebouw in Arnhem.

Overzicht beoordeling

De beoordelingen per standaard zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Standaard	Beoordeling
1. Beoogde leerresultaten	Voldoet
2. Oriëntatie van het programma	Voldoet
3. Inhoud van het programma	Voldoet
4. Leeromgeving van het programma	Voldoet
5. Instroom	Voldoet
6. Personeel	Voldoet
7. Materiële voorzieningen	Voldoet
8. Begeleiding	Voldoet
9. Kwaliteitszorg, kwaliteitscultuur en ontwikkeling	Voldoet
10 Toetsing	Voldoet
11 Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Eindbeoordeling	Voldoet

Bijzonder kenmerk

Criterium	Beoordeling
1. Het kenmerk is onderscheidend	Voldoet
2. Het kenmerk is geoperationaliseerd	Voldoet
3. Het kenmerk is relevant	Voldoet
Eindbeoordeling	Positief

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, oktober 2021

Drs. R.R. van Aalst
Voorzitter

Dr. M.J.H. van der Weiden
Secretaris

Inleiding

Dit rapport beschrijft de uitkomsten van de visitatie van de bacheloropleiding Docent Theater van ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten in Arnhem en Zwolle, op 21-23 september 2021. De opleiding is onderdeel van de Academie voor Theater en Dans. De bachelor Docent Theater is een voltijds programma van vier jaar en biedt studenten een ongedeelde en ongegradeerde docentopleiding. Afgestudeerden werken in het formele onderwijs, in het buitenschoolse onderwijs en bij educatieve afdelingen van theatergezelschappen en musea. Ze zijn ondernemend, initiatiefrijk en zoeken naar verbindingen door middel van het theatervak.

De instelling

ArtEZ is een van de kunsthogescholen in Nederland en is gevestigd in Arnhem, Enschede en Zwolle. Voor ruim 3000 studenten verzorgt ArtEZ associate degree, bachelor- en masteropleidingen in beeldende kunst, architectuur, mode, vormgeving, muziek, theater, dans, creative writing en kunsteducatie. ArtEZ is ook een gespecialiseerde kennisinstelling, waarin lectoren theorie en praktijk verbinden. ArtEZ werkt samen met een groot aantal partners in binnen- en buitenland, zoals collega-onderwijsinstellingen, bedrijven, overheden en non-profitorganisaties. Het onderwijs bij ArtEZ is gericht op de artistieke, intellectuele en persoonlijke groei van studenten. Ze worden opgeleid in een professionele rol die nauw aansluit bij hun talent, persoonlijkheid en ambities. Daarbij worden ze begeleid door docenten die hun sporen in de beroepspraktijk hebben verdiend. De hogeschool heeft in totaal 900 medewerkers in dienst, waarvan circa 600 docenten. Het College van Bestuur en de ondersteunende diensten zijn geconcentreerd in Arnhem.

De opleiding

De bachelor Docent Theater is een Nederlandstalige voltijds opleiding van vier jaar, aangeboden in Arnhem en Zwolle. Jaarlijks beginnen ruim twintig studenten per locatie aan het eerste jaar. Een student ontwikkelt zich in vier jaar tot een creatieve aanjager van verandering, door mensen aan het denken te zetten met de kunstzinnige uiting die de docent aan de hand van hun verhalen heeft gemaakt. Op beide locaties is de afgelopen vijf jaar een nieuw curriculum ingevoerd. In Arnhem is in 2021 al een lichter afgestudeerd in het

nieuwe programma, in Zwolle zal dat in juli 2022 het geval zijn. In beide nieuwe curricula krijgen de studenten veel ruimte voor individuele profilering en is er gekozen voor grote eenheden waarin vakken geïntegreerd worden aangeboden.

Het programma in Arnhem is ingericht aan de hand van vijf kernthema's: Noodzaak, Verbinding, Kunstenaarschap, Eigenaarschap en Onderzoekende houding. Deze zijn op hun beurt weer verbonden aan het opleidingsprofiel en de daaraan gekoppelde competenties: omgevingsgerichtheid (noodzaak en relevantie), pedagogisch-didactische competenties (verbinding, inclusie en diversiteit), artistieke competenties (kunstenaarschap), interpersoonlijke competenties (eigenaarschap) en kritisch reflectief vermogen (onderzoekende houding). Het curriculum bestaat uit contextrijke projecten, die altijd in verbinding staan met het werkveld. De opleiding werkt interdisciplinair samen met de andere docentopleidingen in ArtEZ (Beeldende kunst en vormgeving, Dans) door een aantal projecten gemeenschappelijk te verzorgen.

In Zwolle heeft het eerste jaar als thema 'Identiteit in beweging', de hoofdfase (tweede en derde jaar) legt het accent op 'De ander in verbinding' met vier vaste bouwstenen (Nomad, Onderwijs en ontwikkeling, Onderzoekslab mixed media en Exil) en het laatste jaar (de afstudeerfase) op 'De onderzoeker'. Ook in Zwolle heeft de opleiding interdisciplinaire onderdelen samen met de andere docentopleidingen (Muziek, Dans, Beeldende kunst en vormgeving) en met Art & Design opleidingen als Animatie, Beeldend en Graphic design.

Studenten komen vanaf het begin in aanraking met de beroepspraktijk in het brede educatieve veld: in wijken, op scholen en in theatergezelschappen, en doordat de meeste docenten een eigen praktijk hebben als theatermaker en theaterdocent, kunstenaar, vormgever of acteur. Vanaf het begin ontwikkelen de studenten hun onderzoekend vermogen. In de Finals presenteren de studenten hun overkoepelende onderzoeksresultaten en tonen ze aan zich zelfstandig en zelfsturend in de complexiteit van het werkveld te kunnen positioneren. De bachelor docent theater streeft naar een diverse en inclusieve opleiding.

Per locatie is er een vast team van kerndocenten, dat wordt aangevuld met vaste en incidentele gastdocenten.

De visitatie

ArtEZ heeft aan AeQui opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie is uitgevoerd op basis van NVAO-kader 2018, volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. De commissie heeft zich daarbij expliciet georiënteerd aan het cluster waarin deze opleiding geplaatst is. Dit is met het voltallig panel gedaan, tijdens het voorbereidend overleg, en afsluitend bij de oordeelsvorming. De hiertoe benodigde kennis was aanwezig in (een deel van) het panel.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; het panel heeft de benodigde informatie gekregen om tot een beoordeling te komen. Aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Deze rapportage is in oktober 2021 in concept toegestuurd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden in de loop van 2022. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

Beoogde leerresultaten

De opleiding Docent Theater leidt studenten op tot ondernemende en initiatiefrijke professionals die door middel van hun artistieke inbreng veranderingen kunnen aanjagen in binnen- en buitenschoolse contexten. De beoogde leerresultaten zijn geformuleerd in competenties, aansluitend bij het landelijk vastgestelde opleidingsprofiel voor kunstvakdocenten. Daarmee voldoen ze aan de inhoudelijke verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en aan internationale niveau-eisen. Afgestudeerden krijgen een ongegraderde onderwijsbevoegdheid. De opleiding is stevig verbonden met lokale en regionale netwerken in het onderwijs en de cultuursector en hecht terecht belang aan de internationale oriëntatie zodat studenten een brede blik kunnen ontwikkelen. De commissie adviseert de opleiding de accentverschillen tussen de twee locaties te expliciteren zodat potentiële studenten een goede keuze kunnen maken. Ook adviseert de commissie, met name voor de buitenwereld, te verduidelijken wat de balans is tussen kunstenaarschap en docentschap in de opleiding. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

De opleiding Docent Theater leidt studenten op tot ondernemende en initiatiefrijke professionals die midden in de maatschappij staan en door middel van hun artistieke inbreng impact hebben op een specifieke omgeving als creatieve aanjagers van verandering. Op beide locaties heeft de docentopleiding hetzelfde doel, maar een iets ander profiel, doordat de omgeving verschilt zowel binnen de school (in Zwolle met Art & Design, in Arnhem met Theater en Dans) als daarbuiten (verschillende culturele contexten) en doordat de locaties zich sinds 2016 relatief onafhankelijk van elkaar hebben ontwikkeld. Dat leidt tot andere keuzes om te omschrijven waartoe wordt opgeleid. De docentopleiding Theater in Arnhem (DTA) leidt maatschappijkritische theaterkunstenaars op die als een Leading Learner met hun kunstenaarschap het kunstenaarschap van de ander weten aan te raken, te prikkelen, verdiepen, te ontwikkelen, betekenis te geven, enz. De opleiding Docent Theater in Zwolle (DTZ) leidt (interdisciplinaire) kunstenaars op die als verhalenvertellers en verbinders midden in de maatschappij staan en daar een rol als changemakers voor

toekomstig beleid vervullen. Tijdens het bezoek herkende de commissie de onderscheiden profielen van de beide locaties. Ze adviseert deze complementariteit expliciet te maken, om op die manier van elkaar te leren en elkaars sterke punten over te nemen, en de verschillen in identiteit voor potentiële studenten te verduidelijken zodat zij een bewuste keuze kunnen maken.

De opleiding vindt dat voor het vak zoals haar dat voor ogen staat, de naam Docent Theater niet meer klopt en wil benadrukken dat afgestudeerden werken vanuit hun kunstenaarschap. De naam Docent Theater suggereert dat afgestudeerden alleen binnen het onderwijs werken, terwijl het werkveld veel breder is. De opleiding vindt dat deze opvatting van het beroep beter tot uitdrukking komt in de naam Artist Educator en onderzoekt de mogelijkheid deze naamsverandering formeel aan te vragen. De commissie begrijpt de beweegredenen voor deze naamswijziging goed en kan die grotendeels ook onderschrijven, maar met een aantal randbemerkingen. Het viel de commissie op dat studenten (met name in Zwolle) vooral de ambitie hebben zich als kunstenaar te ontplooiën en slechts in tweede instantie als docent/educator. De commissie vraagt zich af of de nadruk op artistieke ambities die de naam Artist Educator oproept, in overeenstemming is met de mate waarin de opleiding zowel de artistieke ambities

als de onderwijskundige kan borgen en hoe zich dat verhoudt tot de theateropleiding die eveneens in ArtEZ wordt aangeboden. De commissie adviseert de opleiding ervoor te waken dat studenten met verkeerde verwachtingen aan de opleiding beginnen. Met de term Artist Educator wil men de scope van de opleiding verbreden en kunnen inspelen op het bredere werkveld van educatieve initiatieven, sociaal-artistieke praktijken en organisaties, naast het reguliere onderwijs. Dat is op zich een goede zaak, maar het is belangrijk bij de keuze de verwachtingen van het onderwijswerkveld en aankomende studenten te betrekken. Een Engelstalige naam voor een Nederlandstalige opleiding heeft onderbouwing nodig om toestemming te verkrijgen, en behoeft mogelijk uitleg voor een deel van het werkveld, dat nog steeds behoefte heeft aan docenten Theater.

Het werkveld van de theaterdocent is ongedeeld en ongegradeerd. Ongedeeld verwijst naar de breedte van dat werkveld: binnenschools werken theaterdocenten in het voortgezet onderwijs, het mbo en het hbo, in de buitenschoolse educatie als zelfstandig cultureel ondernemer in wijken, op festivals of in het theater, bij theatergezelschappen, theaterscholen, kunstcentra en musea, als trainer of speler in het bedrijfsleven of als publiekswerker bij theaters. Ongegradeerd houdt in dat afgestudeerden bevoegd en startbekwaam zijn voor zowel het primair onderwijs als het eerste- en tweedegraadsgebied. De graad van het aan de opleiding verbonden diploma is BEd (Bachelor of Education).

De beoogde leerresultaten zijn gebaseerd op het landelijk vastgestelde opleidingsprofiel voor kunstvakdocenten (2018). Daarmee sluiten de beoogde leerresultaten aan op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied. Om de beoogde leerresultaten te beschrijven sluit de opleiding aan bij de vijf competenties uit het landelijke opleidingsprofiel (artistieke competentie, pedagogisch en didactische competentie, interpersoonlijke competentie, omgevingsgerichte competentie, kritisch-reflectief en onderzoekende

competentie). DTZ voegt daar de interdisciplinaire competentie aan toe vanwege de ontwikkelingen van CKV (Culturele Kunstzinnige Vorming) en Kunst Algemeen in het voortgezet onderwijs en haar visie op het beroep. De commissie vindt het een goede ontwikkeling dat het onderzoekend en reflectief vermogen een van de competenties is en dat hierdoor een van de aanbevelingen uit de vorige visitatie effectief is opgevolgd. Doordat de competenties gekoppeld zijn aan de Dublin descriptor op bachelorniveau, voldoen de beoogde leerresultaten aan de internationale niveau-eisen.

De opleiding ziet zichzelf als onderdeel van het werkveld. Het onderwijs komt in nauwe samenwerking en in samenwerking met de beroepspraktijk tot stand (zie standaard 2) en het werkveld draagt bij aan het discours van het vak in interactie met andere professionals, zoals kenmerkend is voor circulaire valorisatie (zie het hoofdstuk over dit bijzondere kenmerk). In de werkveldcommissies van beide locaties is een groot aantal lokale en regionale culturele en educatieve organisaties vertegenwoordigd. De commissie is van oordeel dat de opleiding goed geworteld is in de omgeving en deze context benut om te blijven voldoen aan de verwachtingen van het beroepenveld.

De opleiding hecht terecht veel waarde aan de internationale oriëntatie, zodat studenten kennis maken met andere contexten met andere artistieke en sociale waarden en andere wijzen waarop artist educators hun werk invullen. Studenten worden gestimuleerd een deel van hun studie in het buitenland te volgen en docenten onderhouden internationale contacten met vaste samenwerkingspartners. In DTZ hebben die internationale relaties een structureel karakter, DTA heeft zich voorgenomen de docenten aan te moedigen internationale contacten te ontwikkelen en te onderhouden. DTA is voornemens een internationale module te organiseren in Belfast. Op beide locaties heeft de opleiding buitenlandmogelijkheden opgenomen in het programma, zoals in Zwolle Exchange en de bouwsteen Exil (zie

standaard 3), en in Arnhem de keuzemogelijkheden binnen het Bachelor Research Plan.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de beoogde leerresultaten van de opleiding Docent Theater afgestemd zijn op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen, doordat ze gebaseerd zijn op het landelijke opleidingsprofiel. De opleiding is nauw betrokken bij de lokale en regionale culturele en educatieve netwerken, waardoor ze goed kan aansluiten bij de ontwikkelingen in het

beroepenveld. Ook de internationale oriëntatie is sterk, vooral bij DTZ. Om voor zowel werkveld als potentiële studenten duidelijk te maken wat ze kunnen verwachten adviseert de commissie de opleiding het profiel van de twee locaties te expliciteren, zowel wat betreft hun onderlinge verschillen als wat betreft de balans tussen kunstenaarschap en docentschap.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Programma

Het onderwijsprogramma van de opleiding past bij wat van een bacheloropleiding Docent Theater verwacht wordt. De opleiding betreft op beide locaties het werkveld bij het onderwijsprogramma door samen te werken bij projecten en stages en door experts uit de beroepspraktijk in te zetten als gastdocent. Dat bevordert dat de studenten hun beroepsvaardigheden kunnen ontwikkelen. Studenten werken vanaf het begin van de opleiding aan hun onderzoeksvaardigheden. De commissie adviseert te blijven borgen dat studenten stages lopen in de verschillende onderwijstypen waar ze een bevoegdheid voor krijgen, vooral in Zwolle, en daarbij ook aandacht te besteden aan toetsing op de middelbare school. Dat onderwerp verdient versterking. Aan het curriculum op beide locaties ligt een duidelijke visie ten grondslag die consequent is uitgewerkt: studenten worden uitgedaagd een eigen visie op het vak te ontwikkelen, met onderzoek te ondersteunen en daarbij nadrukkelijk rekening te houden met context en omgeving. Studenten leren omgaan met inclusiviteit door te werken met gemarginaliseerde groepen als mindervaliden, gevangenen en veteranen. De commissie adviseert deze activiteiten te verbreden naar cultureel diverse groepen. De commissie adviseert de juiste balans tussen kaders en vrijheid goed te blijven bewaken en te zorgen dat studenten over een voldoende fundament van basiskennis beschikken om de context en ontwikkelingen te kunnen duiden. Het onderwijs stelt de student centraal en is sterk individueel gericht. Studenten ervaren dat er in overleg met de docenten ruimte is voor aanpassingen van het programma, zodat het onderwijs aansluit op hun leerbehoeften. De opleiding is er terecht trots op dat het onderwijs de laatste anderhalf jaar in aangepaste vorm kon doorgaan ondanks de beperkende coronamaatregelen. De omschakeling naar digitaal onderwijs heeft voor een versnelling in blended vaardigheden gezorgd en studenten ontwikkelden vooral in DTZ nieuwe skills; van digitaal ontwerpen tot cameravoering, live schakelmontage en camera-regie. De opleiding hanteert op beide locaties een selectieprocedure die geënt is op de lessen die in de opleiding gegeven worden en stelt de opleiding en de kandidaten zo in staat te beoordelen of beide bij elkaar passen. De commissie moedigt de opleiding daarnaast aan het beleid om tot meer diversiteit van de instroom te komen, voort te zetten. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaarden.

Oriëntatie

Standaard 2: Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Bevindingen

De opleiding werkt nauw samen met de beroepspraktijk. Onderwijsprojecten vinden veelal plaats in het werkveld en het werkveld draagt bij aan de contexten die in de opleiding aangeboden worden. De meeste docenten hebben een eigen praktijk als theatermaker en theaterdocent, kunstenaar, vormgever of acteur waardoor ze ervaring uit en verbinding met de praktijk in hun onderwijs meebrengen. Daarnaast doet de opleiding een beroep op gastdocenten uit de beroepspraktijk. Tot slot heeft de opleiding op beide

locaties een werkveldadviescommissie, die in de gesprekken tijdens het visitatiebezoek vertegenwoordigd was. Zowel uit de documentatie als uit de gesprekken blijkt dat de banden met het werkveld intensief zijn en ten goede komen aan het onderwijs.

Omdat een eerstegraads lesbevoegdheid onderdeel is van de opleiding, voeren alle studenten van DTA een stage uit in een middelbare school. Bij DTZ staat een van de bouwstenen (zie standaard 3) in het teken van maken binnen het onderwijs. De student doet via stage onderzoek in de verschillende binnenschoolse contexten. Het interdisciplinaire RAT- (Research Art Together) programma bereidt voor op CKV en in het vierde jaar kan de student zich specialiseren in een stage

naar keuze. In de gesprekken met studenten vernam de commissie dat het voortgezet onderwijs hier niet altijd onderdeel van is en vindt dat onjuist. De commissie acht het belangrijk dat de opleiding expliciet kennis aanbiedt over onderwijskundige aspecten als toetsing, eventueel in een facultatief onderdeel, en dat studenten stages lopen in de verschillende onderwijstypen waar ze een bevoegdheid voor krijgen.

De opleiding besteedt veel aandacht aan de onderzoekende houding en onderzoeksvaardigheden van de studenten. In DTA krijgen studenten in de eerste twee studie jaren lessen in het doen van onderzoek en het schrijven erover. De modules die elk jaar opnieuw ontwikkeld worden voor jaar 3 en 4, gaan uit van een onderzoeksvraag en fascinatie van de docent, altijd in verbinding met de actualiteit. DTA neemt deel aan een mkb-RAAK onderzoek samen met de Hogeschool Rotterdam over "De versterking van inclusief theater" en is betrokken bij onderzoek over non-hiërarchische structuren in het onderwijs dat uitgevoerd wordt door het lectoraat Art education as Critical Tactics (AeCT).

DTZ stelt werken vanuit een onderzoekende houding centraal als een didactische benadering en een benadering van artistieke processen. Vanaf de start van de opleiding leert de student onderzoekend leren en maken. Dit komt tot uitdrukking in de tools voor design thinking die studenten in het eerste jaar krijgen aangereikt, in het site-specific engagement waarmee studenten contextgericht onderzoek uitvoeren, en in het artistiek onderzoek waarin studenten onderzoeksvaardigheden ontwikkelen op het snijvlak tussen artistiek werk en kenniswerk. Dit snijvlak is een belangrijke voorbereiding voor het onderzoek in de afstudeerfase.

Studenten die zich verder willen verdiepen in onderzoek kunnen naast de opleiding deelnemen aan het Honours Programma 'Theory and Research' van ArtEZ. Daarnaast worden er verdiepende activiteiten georganiseerd door en in samenwerking met ArtEZ Studium Generale en

worden de studenten gestimuleerd hieraan deel te nemen.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding nauwe banden onderhoudt met de beroepspraktijk en daarmee de studenten in staat stelt hun beroepsvaardigheden te ontwikkelen. Studenten op beide locaties maken kennis met zowel binnenschools als buitenschools kunstonderwijs. De commissie vindt dat het voortgezet onderwijs hier altijd onderdeel van dient uit te maken, omdat afgestudeerden een eerstegraads lesbevoegdheid krijgen. In DTA lijkt dit beter verankerd te zijn dan in DTZ. Aandacht voor toetsing in het middelbaar onderwijs hoort hierbij. De commissie waardeert de wijze waarop studenten vanaf het begin van de opleiding hun onderzoekend vermogen ontwikkelen. Vooral in DTZ is dit een integraal onderdeel van het curriculum.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Inhoud

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

Op beide locaties is de laatste jaren een grote curriculumvernieuwing doorgevoerd. In Arnhem is in 2021 al een lichter afgestudeerd in het nieuwe programma, in Zwolle zal dat in juli 2022 het geval zijn. In beide nieuwe curricula krijgen de studenten veel ruimte voor individuele profilering en is er gekozen voor grote eenheden waarin vakken geïntegreerd worden aangeboden. Ook werkt de opleiding op beide locaties samen met aanpalende docentopleidingen door interdisciplinaire vakken aan te bieden die door studenten van alle betrokken opleidingen worden gevolgd.

DTA heeft het nieuwe curriculum vormgegeven op basis van vijf kernwoorden die gerelateerd zijn

aan de competenties: noodzaak (omgevingsgericht), verbinding (pedagogisch-didactisch), kunstenaarschap (artistiek), eigenaarschap (interpersoonlijk) en onderzoekende houding (kritisch reflectief). Elk kwartaal werken studenten aan de nodige vaardigheden als spelen, maken en vormgeven in diverse contexten. De vaste titels in jaar 1 en 2 zijn: Contemporary Aesthetics, Historical Aesthetics, Artist Educator en Individual Research. Studenten ervaren in de modules de basis en de breedte van het vak. Parallel hieraan volgen studenten in jaar 1 en 2 de lessen Alexander Techniek, waarin gewerkt wordt aan een goede gezonde fysieke basis.

De modules in jaar 3 en 4 veranderen ieder jaar. Voorbeelden van modules zijn 'Activisme en compassievol theater', 'Ex nihilo' (creëren vanuit het niets), 'Biografisch theatermaken' en 'Fusion' (experimenteren en een voorstelling maken met verschillende culturele vormen). In jaar 3 en 4 maken studenten ten minste één voorstelling, doen onderzoek en werken aan de vaardigheden en persoonlijke stijl die ze nodig hebben voor het werken met en lesgeven aan groepen. Ook lopen ze verschillende stages, waaronder een onderwijsstage en een interdisciplinaire stage samen met studenten van de opleidingen docent dans en docent beeldende kunst & vormgeving. Die stage kan overal in Nederland zijn, bijvoorbeeld in een asielzoekerscentrum of gevangenis, bij een toneelgezelschap of in een museum. De commissie merkt op dat er in de competentiematrix weliswaar aandacht is voor ondernemerschap in de zin van individuele profilering, maar de commissie vernam van de studenten dat ze behoefte hebben aan concrete informatie over bedrijfsmatige en financiële aspecten, zoals aanvragen van subsidies of zzp'er zijn. Studenten van DTA vertelden de commissie dat ze door studenten van de opleiding Theater werden meegevraagd naar thema-avonden over dit onderwerp in Amsterdam, maar dat dit niet in hun eigen opleiding wordt aangeboden. Studenten geven aan dit wel nodig te vinden en graag geïmplementeerd te zien in hun eigen curriculum. Op het

afstudeerprogramma gaat de commissie nader in bij standaard 11.

Het interdisciplinaire programma van DTA samen met docent beeldende kunst en vormgeving en docent dans is verspreid over drie studiejaren en omvat kennis en vaardigheden over de andere kunsten en het docentschap in een Interdisciplinaire setting o.a. in het voortgezet onderwijs. Dit ondersteunt de voorbereiding op het eerste-graads kunstdocentschap in Kunst Algemeen en CKV.

Om de inhoud van de opleiding actueel te houden is in DTA de regel ingevoerd dat docenten maar drie jaar lang hetzelfde vak mogen geven.

DTZ heeft het curriculum verdeeld in drie fasen: de propedeuse-, hoofd- en afstudeerfase met een opbouw in profilering, verantwoordelijkheid en complexiteit. In de propedeuse (thema: Identiteit) werken studenten in drie perioden (20 ec per periode) in studio's met behulp van design thinking aan realistische casussen of projecten en in het Creative Lab aan hun individuele positiebepaling. De hoofdfase staat in het teken van verbinding met de ander. Studenten werken op verschillende locaties en nemen deel aan een uitwisseling met buitenlandse studenten. Kern van de hoofdfase vormen vier bouwstenen (Nomad, Onderzoek/mixed media, Onderwijs en -ontwikkeling en Exil). Halverwege het studiejaar in jaar 2 en 3 krijgen studenten in het Art-Fit programma de tijd na te denken over wat ze nodig hebben voordat ze aan een volgende bouwsteen beginnen, zich te informeren over recente actualiteiten in het werkveld en hun netwerk te onderhouden. Ook werken ze aan ondernemerschap en volgen ze trainingen. Op het afstudeerprogramma gaat de commissie nader in bij standaard 11.

Verspreid over de drie eerste studiejaren werken studenten samen met studenten van de opleidingen Docent Muziek en Docent Beeldende Kunst en Vormgeving aan interdisciplinaire projecten (RAT, Research Art Together) waarin ze vanuit specialismen geïnspireerd en geïnformeerd worden over kunst in alle disciplines, vormen, periodes, tijdvakken en de samenhang daartussen. Dit

ondersteunt de voorbereiding op het eerste-graads kunstdocentschap in Kunst Algemeen en CKV. Daarnaast werken studenten van DTZ jaarlijks samen in een breder verband met de uitvoerende kunstopleidingen van Art & Design.

De commissie heeft in de gesprekken met studenten aan de orde gesteld of de idealistische kijk van de opleiding niet teveel schuurt met de vaak traditionele onderwijspraktijk waarin studenten ook terecht komen. Zij beaamden dat dit soort curricula eigennuttige kritische mensen creëert die soms haaks staan op de kaders die bij voortgezet onderwijs horen, maar dat ze daar in de didactieklessen en door de studiebegeleiders op voorbereid worden. Ze hebben geleerd vooraf te onderzoeken waar ze les gaan geven en daarbij ook buiten hun comfortzone te treden door contact te zoeken met relevante actoren buiten de school, zoals een wijkagent. Vooral in DTZ vinden de studenten dat ze een breed scala aan handvatten hebben om in alle situaties te gebruiken.

Een ander potentieel risico van de individuele verantwoordelijkheid van studenten om uit het aanbod te kiezen is dat ze alleen uit de opleiding halen waar ze al goed in zijn. De studenten meenden dat dit in theorie mogelijk is, maar dat de docenten hier goed op letten en dat in de projecten de balans tussen kaders en vrijheid inmiddels op basis van evaluaties verbeterd is. De docenten lichtten toe dat de competentiematrix per jaar de rode draad vormt om te bepalen of een student zich goed ontwikkelt. De commissie heeft de indruk dat de student zo individueel wordt gevolgd en beoordeeld, dat dit inmiddels eigenlijk niet meer mogelijk is en adviseert studenten voldoende te blijven uitdagen: docenten dienen te bewaken dat de leercurve van de studenten groot genoeg blijft en dat er voldoende uitdagingen blijven zitten in de leerlijnen gedurende de hele opleiding.

Studenten geven aan dat op beide locaties meer structureel aandacht besteed mag worden aan diversiteit. In Arnhem zijn er initiatieven zoals een jaarlijkse diversiteitsweek, maar daarmee is het

thema niet verankerd in het hele onderwijs. In Zwolle merken de studenten dat hun docenten welwillend zijn, maar niet weten hoe ze dit moeten aanpakken. De studenten willen dat deze verandering nog veel sneller plaatsvindt. Uit die noodzaak hebben studenten uit Zwolle het studentinitiatief HALT opgezet, een ArtEZ-brede intersectorale community voor studenten die gelijkwaardigheid en inclusie nastreven.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat aan het curriculum op beide locaties een duidelijke visie ten grondslag ligt, die consequent is uitgewerkt. De commissie is het met de opleiding eens dat het goed is studenten uit te dagen een eigen visie op het vak te ontwikkelen en met onderzoek te ondersteunen. Ook de nadruk op context en omgeving is waardevol. De interdisciplinaire onderdelen zijn eveneens positief en geven de studenten een breder beeld op het vak van kunstdocent. Daarnaast adviseert de commissie te zorgen dat studenten over een voldoende fundament van basiskennis beschikken om de context en ontwikkelingen te kunnen duiden. Het curriculum bereidt de studenten er adequaat op voor in praktijkstages aan het werk te gaan, ook als de onderwijsvisies daar afwijken van waar studenten in hun opleiding mee aan de slag zijn. De commissie vindt dat een sterk punt. De commissie adviseert meer aandacht te besteden aan ondernemerschap en de zakelijke aspecten van het vak. Het is positief dat docenten open staan voor nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het vlak van diversiteit, maar de commissie meent dat dit laatste thema een meer structurele aanpak verdient.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Leeromgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

De opleiding heeft er op beide locaties voor gekozen het onderwijs in grote geïntegreerde eenheden aan te bieden, omdat het oude programma met veel kleine vakken die afzonderlijk getoetst werden, tot een te grote studiedruk leidde. In DTZ worden de maandagen vrijgeroosterd. In het eerste studiejaar wordt dat ingevuld met studieloopbaanbegeleiding, maar in latere jaren zijn die dagen volgens de studenten ook zeer geschikt om alles bij te werken en activiteiten te ontplooiën voor commissies, zoals de opleidingscommissie en de evenementencommissie. De studenten vinden dat deze commissies een meerwaarde hebben binnen de opleiding, omdat ze daarin veel vaardigheden leren die ze later kunnen gebruiken.

Het programma werkt niet met uitgestippelde leerlijnen, maar stelt dat de leerlijn of de rode draad van de opleiding in de student plaatsvindt. Bij DTA wordt dat wekelijks in kleine groepen (8 studenten) begeleid door de studieloopbaanbegeleider (SLB'er). DTZ stelt dat de competentieontwikkeling centraal is komen te staan in de verschillende studieonderdelen en tevens de rode draad tussen deze onderdelen vormt. De student heeft meer zicht op de vereiste leerresultaten en wordt zelfstandiger in het aanleveren van bewijsmateriaal om de ontwikkeling richting de eindkwalificaties van het beroepsprofiel inzichtelijk te maken. Voor de ondersteuning van deze individuele leerwegen maken de opleidingen gebruik van de digitale leeromgeving Leerpodium, bestaande uit drie omgevingen: community (met alle basisgegevens als OER, notulen opleidingscommissie, agenda, jaarrooster, nieuws etc.), project (waarin de opleiding de projecten formeel heeft en waar studenten hun werk inleveren) en portfolio (waar de studenten hun werk kunnen tonen en delen).

De opleiding draagt uit dat de student in het onderwijs centraal staat en de studenten bevestigden in de gesprekken met de commissie dat dit geen loze kreet is, maar dat er ruimte,

transparantie en een voldoende veilige sfeer is om docenten te bevragen over hun keuzes en aanpak. Studenten waarderen de nadruk op de gelijkwaardige verhouding student-docent. In DTA komt dat tot uiting doordat docenten worden aangeduid als leading learners.

Het programma op beide locaties is flexibel en geeft de student de mogelijkheid om eigen routes te maken, op andere plekken te studeren en in de toekomst eerder verworven competenties te valideren. Dat laatste is een van de doelstellingen van het Bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen, door te werken met leeruitkomsten. Daarop vooruitlopend is DTZ in 2021 gestart met een pilot leerwegaafhankelijk toetsen met een tweedejaarsstudent die vanwege haar brede werkervaring vanuit de hoofdfase wil versnellen naar de afstudeerfase.

Recente ontwikkelingen

In de afgelopen anderhalf jaar hebben de docententeams zowel in Arnhem als in Zwolle de fysieke beperkingen door de coronamaatregelen goed kunnen opvangen. Stages zijn aangepast, er zijn extra modules gecreëerd, en de mogelijkheden van livestreams zijn benut. De omschakeling naar digitaal onderwijs heeft voor een versnelling in blended vaardigheden gezorgd en de studenten hebben heel flexibel op de situatie gereageerd. Ze gebruikten hun kennis om nieuwe uitingsvormen te creëren en ontwikkelden vooral in DTZ een hele set aan nieuwe skills; van digitaal ontwerpen tot cameravoering, live schakelmontage en cameraregie, wat de commissie sterk vindt. Dit resulteerde in veel nieuwe producten, voor bijvoorbeeld Instagram en op Facebook. Beide teams hebben intensief en constructief gewerkt aan oplossingen, zonder concessies te doen in inhoud of niveau. Nu fysiek onderwijs weer mogelijk is zet de opleiding in op vormen van hybride en blended onderwijs, wat door de studenten gewaardeerd wordt.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat het onderwijsprogramma op beide locaties zeer studentgericht en flexibel is. Studenten ervaren dat er sprake is van een gelijkwaardige verhouding met de docenten en dat die openstaan voor andere invullingen van een onderdeel. Mede daardoor sluit het onderwijs aan op hun leerbehoeften. De commissie is van oordeel dat de opleiding adequaat heeft gereageerd op de ontstane situatie als gevolg van de coronamaatregelen en vindt het een compliment waard dat het onderwijs- en examenprogramma in die periode met voldoende kwaliteit kon worden uitgevoerd.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Instroom

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

Jaarlijks melden zich ongeveer 180 kandidaten voor de selectieprocedure van DTA en 80 voor DTZ. Uit die groepen worden ruim twintig kandidaten toegelaten tot de opleiding. Doel is niet alleen dat de opleiding degenen selecteert die het vermogen hebben zich tot docent theater of artist educator te ontwikkelen, maar ook dat potentiële studenten de opleiding leren kennen en nagaan of de opleiding bij hen past. Het viel de commissie in het gesprek met de studenten op dat ze met verschillende opvattingen en ambities aan de opleiding beginnen. In Arnhem is dit jaar voor het eerst een open dag georganiseerd voor de docentenopleiding, waar de opleiding voorheen onderdeel was van de open dag van de opleiding Theater. De commissie vindt dit een goede ontwikkeling die bijdraagt aan de zichtbaarheid van de docentopleiding.

Aanstaande studenten moeten voldoen aan wettelijke toelatingseisen (een vwo-, havo- of mbo4-diploma). De meeste hebben een vorm van

theatervooropleiding gevolgd. De opleiding heeft veel contact met de theatervooropleidingen en geeft daarnaast actief informatie aan mbo-scholen en jeugdtheaterscholen.

DTA organiseert driemaal per jaar een selectie, bestaande uit een schrijfofdracht en twee fysieke toelatingsrondes van in totaal drie dagen waarin studenten workshops krijgen en een maakopdracht uitvoeren. De door het hoofd van de opleiding ingestelde toelatingscommissie onderzoekt wie over voldoende mogelijkheden en ambitie beschikt om na vier jaar studeren succesvol de beroepspraktijk in te gaan.

DTZ onderzoekt in de selectieprocedure of een student beschikt over voldoende talent en zich aangetrokken voelt tot het vak van docent theater. Daarnaast let de toelatingscommissie op factoren zoals een zelfstandige werkhouding, betrokkenheid bij de actualiteit, een onderzoekende houding, omgevingsbewustzijn en interesse in de ander, en het vermogen om ideeën te kunnen visualiseren en te reflecteren. Ronde 1 bestaat uit een onderzoeksopdracht, cultureel cv en motivatiegesprek met het hoofd van de opleiding en de zorgcoördinator, ronde 2 uit twee maaddagen op de opleiding.

In beide procedures zijn zowel docenten als studenten betrokken en ligt het voorzitterschap bij het hoofd van de opleiding.

De studentenpopulatie is divers in leeftijd, sekse en vooropleiding, maar niet in kleur en culturele achtergrond. De opleiding is zich hiervan bewust. DTZ gaat starten met een vijfdaagse vooropleiding voor jongeren uit verschillende mbo-opleidingen zoals op het gebied van audiovisueel, mediaperformer, ruimtelijk en digitaal vormgever, maatschappelijk en sociaal werk en hoopt hiermee een bredere en meer diverse doelgroep te bereiken. DTA wil in samenwerking met Oostpool, de vooropleiding oost en de toneelschool de culturele diversiteit van de instroom versterken. De commissie waardeert dat de opleiding hiermee bewust streeft naar een grotere diversiteit van de

studentenpopulatie. Omdat dit nog niet helemaal het gewenste effect heeft gehad, adviseert de commissie dit beleid voort te zetten.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding op beide locaties een zorgvuldige procedure hanteert om een goede match tot stand te brengen tussen nieuwe studenten en de opleiding. De procedure is een goede afspiegeling van het

onderwijs aan de docentopleiding. De commissie adviseert de pogingen om tot een meer diverse instroom te komen, voort te zetten en aansluitend te zorgen voor een inclusieve onderwijsomgeving.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Personeel

Het onderwijsprogramma wordt op beide locaties uitgevoerd door een goed gekwalificeerd team van vaste en gastdocenten van voldoende omvang. Gezamenlijk beschikken zij over de expertise die nodig is voor een topleiding Docent Theater. De commissie vindt het een gunstige ontwikkeling dat de verantwoordelijkheid voor studieonderdelen niet meer ligt bij individuele docenten, maar gedeeld wordt onder collega's, omdat die werkwijze leidt tot uitwisseling van kennis en ervaring. De commissie merkt dat de opleiding zich ervan bewust is dat op het vlak van culturele diversiteit verandering nodig is, maar vindt dat niet alle kansen benut worden om die verandering tot stand te brengen. De commissie adviseert op dit vlak extra stappen te zetten. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Bevindingen

Het onderwijsprogramma van DTA wordt uitgevoerd door negentien vaste docenten (7,47 FTE) en twintig gastdocenten. Het team van DTZ bestaat uit veertien kerndocenten (7,9 fte) en wordt structureel aangevuld met gastdocenten uit binnen- en buitenland. In beide opleidingen leidt dit tot een docent-studentratio van 1:10. De meeste docenten hebben naast hun werk voor de opleiding ook een eigen beroepspraktijk. De commissie stelt vast dat de opleiding over voldoende personeel beschikt en dat de banden met de beroepspraktijk sterk zijn.

Op beide locaties heeft de curriculumwijziging ertoe geleid dat docenten niet meer individueel verantwoordelijk zijn voor een onderdeel, maar dat er sprake is van gedeeld eigenaarschap dat bij meer docenten ligt. Aanvullend heeft DTA de regel ingevoerd dat docenten maximaal drie jaar een vak verzorgen, met als doel de inhoud ervan steeds te actualiseren. DTA verwijst voor de achtergrond van het gedeel eigenaarschap naar het concept van circulaire valorisatie met sterke feedback-loops (zie het hoofdstuk over het bijzonder kenmerk Circulaire valorisatie). In de gesprekken hoorde de commissie dat deze nieuwe werkwijze in het begin behoorlijk wennen was en dat het arbeidsintensief is, maar ook dat het veel oplevert

aan onderlinge uitwisseling. De commissie adviseert voldoende tijd in te lassen en voldoende professionaliseringsactiviteiten te organiseren om alle docenten in de gelegenheid te stellen de ontwikkelingen bij te houden. Ook het aantrekken van nieuwe docenten met andere achtergronden kan bijdragen om de beoogde omslag te verankeren.

De docenten beschikken over de vereiste vakinhoudelijke en didactische expertise. Op het gebied van leeftijd en kleur zijn de teams nog niet divers te noemen, vooral in het team van DTZ is de gemiddelde leeftijd relatief hoog. De commissie merkt dat de opleiding zich ervan bewust is dat op het vlak van culturele diversiteit verandering nodig is. Bij DTZ geven de docenten aan dat de wens er is, maar dat de vaste aanstellingen in de weg zitten.

Professionalisering is een vast agenda-onderwerp bij beide teams. Zowel DTA als DTZ organiseert teamdagen en gezamenlijke trainingen, bijvoorbeeld op het terrein van toetsing (inclusief de Basiskwalificatie Examinering BKE), coaching en feedback geven. Voor onderwijsontwikkeling worden aparte ontwikkeldagen ingepland. Daarnaast kunnen medewerkers in hun reguliere gesprekken met het hoofd van de opleiding vragen om aanvullende scholing. Het samenwerken in werkgroepen en deelnemen aan cirkels (zie het hoofdstuk over het bijzonder kenmerk Circulaire valorisatie) wordt ook ervaren als een vorm van professionalisering, omdat individuele kennis op

die manier gedeelde kennis wordt. De commissie hoorde van enkele studenten dat docenten weliswaar positief reageren als studenten verbeterpunten aandragen, maar dat er daarna niet altijd iets mee wordt gedaan. De studenten vinden dat teleurstellend.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de docentopleiding op beide locaties over voldoende docenten beschikt en dat deze gezamenlijk de benodigde expertise en ervaring hebben. De banden met het beroepenveld zijn sterk. Dat de verantwoordelijkheid voor studieonderdelen niet meer ligt bij individuele docenten, maar gedeeld wordt met

collega's, is een gunstige ontwikkeling om tot uitwisseling van kennis en ervaring te komen, naast de professionalisering op individueel en teamniveau. De commissie is van oordeel dat er grotere stappen nodig zijn om de teams in verschillende opzichten diverser te maken en adviseert extra stappen te zetten om dit ook op het gebied van kleur te realiseren. Daarbij kan het nuttig zijn een aantal concrete mijlpalen te formuleren.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Voorzieningen en begeleiding

De opleiding beschikt op beide locaties over goed geoutilleerde lokalen, studio's, theaterzalen en werkruimtes. De technische faciliteiten voor online werken en streaming zijn op beide locaties de afgelopen periode uitgebreid en werken naar tevredenheid. Het Theatrium in Arnhem wordt intensief gebruikt en studenten geven aan dat er vooral tijdens de coronapandemie regelmatig te weinig ruimtes beschikbaar waren om te repeteren. Dit is een punt van aandacht. De fysieke toegankelijkheid van het gebouw verdient naar het oordeel van de commissie verbetering. Studenten in Arnhem kunnen een beroep doen op het projectbureau theater ter ondersteuning bij producties en en kunnen gebruik maken van kostuumuitleen. In Zwolle kunnen studenten gebruik maken van de werkplaatsen van de academie. Op beide locaties kunnen studenten gebruik maken van de goed geoutilleerde ArtEZ mediatheek. Tijdens hun opleiding worden de studenten intensief begeleid door studieloopbaanbegeleiders en kunnen ze een beroep doen op een studentendecaan en vertrouwenspersoon. De aanwezigheid van een zorgcoördinator voor studenten die meer ondersteuning nodig hebben is een sterk punt. De studenten ervaren de opleiding als een veilige werkomgeving en voelen zich goed gehoord als ze problemen ervaren. De informatievoorziening verloopt langs diverse kanalen en werkt naar behoren. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaarden.

Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

DTA is samen met de opleidingen Dancer/Maker, Docent Dans en de Toneelschool ondergebracht in het Theatrium van de ArtEZ-gebouwen in Arnhem. Tijdens een rondleiding door het gebouw kon de commissie vaststellen dat de opleiding op deze locatie beschikt over goed geoutilleerde lokalen voor zang-, dans-, spel- en theorielessen en drie professionele theaterzalen. De studenten vinden dat er voor de vier opleidingen van de academie in praktijk te weinig ruimtes zijn. Ze vinden het lastig dat je niet spontaan in een ruimte terecht kunt, maar dat alles vooraf geboekt moet worden en dat pas op maandagochtend duidelijk is welke ruimte je krijgt. Doordat klassen moesten worden opgedeeld vanwege de coronamaatregelen werd het probleem vergroot. Het projectbureau theater ondersteunt studenten praktisch bij het opzetten van producties en faciliteert in de hogere jaren eigen werk en uitvoering van afstudeerplannen op productioneel en publicitair gebied. De opleiding creëert mogelijkheden voor

studenten om voorstellingen te zien. Iedere student krijgt een schouwburgpas en tijdens de coronaperiode kregen alle studenten een abonnement op de Oostpool livestream.

Het Theatrium is toegankelijk via het Rietveld gebouw van ArtEZ, waaraan niet zonder meer veranderingen mogen worden aangebracht. Hierdoor is het volgens ArtEZ niet mogelijk maatregelen te nemen om de fysieke toegankelijkheid van het gebouw te verbeteren. Op dit moment kunnen mensen met een rolstoel het gebouw alleen via de goederenlift betreden en ook dan nog zijn niet alle lokalen voor hen bereikbaar. De commissie vindt dit een onbevredigende situatie en adviseert de academie om er bij ArtEZ op aan te dringen voortvarend naar mogelijkheden te zoeken om deze situatie te verbeteren.

DTZ is gevestigd in het gerenoveerde Sophia-gebouw in Zwolle, voorheen een ziekenhuis, en deelt het gebouw met de opleidingen van de academie Art & Design. Tijdens een rondleiding kon de commissie vaststellen dat ook DTZ beschikt over goed geoutilleerde theorielokalen, innovatieve labs, studio's, een theaterzaal en multifunctionele werkruimtes. Daarnaast kunnen studenten

gebruik maken van de verschillende werkplaatsen van de academie.

Aanvullend beschikt ArtEZ op beide locaties over een goed geoutilleerde mediatheek.

De opleiding heeft de afgelopen periode de mogelijkheden van online werken en streaming sterk vergroot. De academie heeft het platform atd.world ontwikkeld waar studenten en opleidingen zich via livestream kunnen presenteren en dat veel gebruikt wordt. Als digitale ondersteuning gebruikt de opleiding de elektronische leeromgeving Leerpodium (zie standaard 4), Teams, mail en apps. Voor studenten met een studiebeperking zijn er diverse digitale ondersteuningsmogelijkheden beschikbaar zoals tekst laten voorlezen of teksten inspreken op de computer of smartphone.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding over voldoende fysieke en technische faciliteiten beschikt. De extra mogelijkheden voor online werken en streaming zijn de afgelopen periode een goede aanvulling gebleken. De commissie beveelt de opleiding aan samen met studenten te kijken naar een oplossing om de capaciteit van lokalen efficiënter te benutten. De fysieke toegankelijkheid van het gebouw in Arnhem laat te wensen over en verdient verbetering.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Begeleiding

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Studenten worden gedurende hun hele opleiding begeleid door studieloopbaanbegeleiders

(SLB'ers) die voor de student als vast aanspreekpunt fungeren. In de roosters is daar expliciet tijd voor ingeruimd. Het programma in zowel Arnhem als Zwolle biedt veel ruimte voor individuele invulling en eigen sturing. Dat vraagt om persoonlijke begeleiding van de student, gericht op het creëren van bewustwording van de eigen vaardigheden en kwaliteiten en de daarbij horende keuzes van de student binnen het curriculum en het bredere professionele veld. Bij DTZ heeft de student gedurende elke fase een andere SLB'er, bij DTA hebben studenten de eerste twee studiejaar per groep een zelfde SLB'er en krijgen ze vanaf het derde studiejaar een eigen SLB'er die de begeleiding verzorgt tot en met het afstuderen. SLB'ers voeren zowel klassikale als individuele gesprekken.

In aanvulling op de SLB'ers heeft de opleiding op beide locaties een zorgcoördinator, die zich richt op de studenten die met studieachterstand of voortgangsproblemen te maken krijgen. Dit ontlast de SLB'ers. De zorgcoördinatoren staan in nauw contact met SLB'ers, studentendecaan en het hoofd van de opleiding. Sinds de zorgcoördinator is aangesteld en een nieuw curriculum is geïmplementeerd zijn er minder utvallers.

Om de student goed te kunnen begeleiden, volgt de SLB'er de student door het lesprogramma heen op de voet. De rol van SLB'er is duidelijk gescheiden van die van beoordelaar of assessor. De mentor hoeft een student dus nooit te toetsen. Ze zijn wel betrokken bij de beoordelingen in de rol van procesbegeleider. Ze zijn daarom ook BKE-gecertificeerd en zien toe op het proces van beoordeling (zie standaard 10).

Wat betreft sociale veiligheid bevestigden de studenten dat de opleiding veel aandacht heeft voor een veilige werksfeer en machtsverhoudingen, ook bij stages. Studenten vinden dat signalen over eventueel ongewenst gedrag goed opgevangen worden en dat de lijnen daarvoor duidelijk zijn. Ze weten ook welke doorverwijsmogelijkheden er zijn en hoe ze terecht kunnen bij de

vertrouwenspersoon en decaan. De commissie vindt dat waardevol.

Voor studenten met dyslexie of een fysieke beperking is maatwerk mogelijk en kan het lesrooster worden aangepast. Bij fysieke klachten kunnen studenten de fysiotherapeut van de academie consulteren. Recent heeft ArtEZ geïnvesteerd in een online platform Gezonde Boel. Een protocol studiebeperking is aanwezig. ArtEZ ontwikkelt momenteel een nieuw opleidingsprogramma voor SLB'ers waarin onder andere decanen, examencommissie, zorgcoördinatoren en studenten een stem hebben. Ook zitten betere (gezamenlijke) voorzieningen zoals een studentenpsycholoog in de pijplijn.

De opleiding zet verschillende methoden in om studenten van de nodige informatie te voorzien. De belangrijkste daarvan zijn het Leerpodium en Teams voor programma- en onderwijsinformatie, ArtEZ-e-mail voor algemene informatie en de rooster-app om de roosters bekend te maken.

Recente ontwikkelingen

In de afgelopen anderhalf jaar is een groot deel van het onderwijs online uitgevoerd en heerste er veel onduidelijkheid over wat wel en niet mogelijk was, zowel in de opleiding als in het werkveld. Het team van SLB'ers is erin geslaagd de verbinding met de studenten te onderhouden.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de studiebegeleiding van de opleiding uitstekend is georganiseerd, met een duidelijke rolverdeling tussen beoordelaars en SLB'ers. De aanwezigheid van een zorgcoördinator voor studenten die meer ondersteuning nodig hebben is een sterk punt. De studenten voelen zich goed begeleid en – wat de commissie zeer belangrijk vindt – ervaren de opleiding als een veilige omgeving waarin ze ter sprake kunnen brengen wat hun ontwikkeling belemmert. De informatievoorziening is op orde.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Kwaliteitszorg

De opleiding benut formele en informele kanalen om bij het werkveld, de studenten en de docenten feedback te verzamelen en gebruikt deze informatie om verbeteringen aan te brengen. De commissie vindt de open sfeer waarin alle betrokkenen hun zegje kunnen doen een sterk punt en stelt op grond daarvan vast dat er sprake is van een breed gedragen kwaliteitszorg en -cultuur. Dit is nog versterkt door invoering van het concept circulaire valorisatie. De commissie adviseert deze gunstige condities te benutten om grotere stappen te zetten op het vlak van culturele diversiteit en inclusie en deze ontwikkeling te verankeren in een academiebreed beleidsplan. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Bevindingen

De opleiding heeft de voorheen hiërarchische structuur veranderd in een cultuur waar docenten en studenten elkaar bevragen, met elkaar het gesprek aangaan en elkaar opzoeken om kennis te delen en uit te wisselen. Dat past bij het concept circulaire valorisatie dat gezamenlijk met de andere opleidingen binnen de academie ontwikkeld is en als werkwijze is omarmd (zie het hoofdstuk over het bijzondere kenmerk Circulaire valorisatie). Het draagt bij tot een andere kwaliteitscultuur waar waarden als gelijkwaardigheid, inclusiviteit en veerkracht centraal staan. Op beide locaties vindt regelmatig overleg plaats binnen de opleiding, in de verschillende cirkels (werkgroepen) met andere (docent)opleidingen binnen de academie en met externe leden van het netwerk, zoals het lokale en regionale educatieve en culturele veld. Het landelijk netwerk van opleidingen Docent Theater organiseert jaarlijks een peerreview, een vorm van collegiale toetsing om de kwaliteit van de opleidingen docent theater te borgen. Vanaf het einde van de hoofdfase zet DTZ externe assessoren in bij de beoordeling in het assessment (zie standaard 10). Ook dit zorgt voor een reflectie op de opleiding en een netwerk voor de student. DTA kent daarnaast de zogenaamde samscholingen. Dit zijn contactmomenten met de gehele opleiding waarin actuele zaken met elkaar besproken worden.

Naast deze kwaliteitscultuur die gevormd wordt door 'het voeren van het professionele gesprek' kent de opleiding op beide locaties een formeel vastgelegde PDCA-cyclus van beleidsplannen, jaarplannen, een kwaliteitskalender en meetbare evaluaties. Beide bevorderen gezamenlijk de kwaliteit van het onderwijs en de onderwijsondersteunende processen.

Op beide locaties is een opleidingscommissie actief. Belangrijke jaarlijkse agendapunten zijn de uitkomsten van de NSE-enquête, evaluaties, de OER, etc. Verder is er ruimte om ontwikkelingen, verbeterpunten en ideeën te agenderen door zowel studenten als de opleiding. De opleiding hecht waarde aan deze input en krijgt positieve reacties van de studenten terug. De studentleden van de opleidingscommissie hebben binding met hun achterban via een klankbordcommissie die regelmatig afspreekt. In de klankbordcommissie is iedere fase van de opleiding vertegenwoordigd met minimaal twee studenten die een duidelijke binding hebben met hun achterban. Twee studenten van de klankbordcommissie hebben zitting in de opleidingscommissie. De studenten lieten de commissie weten dat al het onderwijs wordt geëvalueerd en dat de uitkomsten worden benut voor volgend jaar. De open sfeer laat uitwisseling en kritiek toe. Desondanks vinden ze dat een aantal verbeteringen te lang op zich laat wachten, zoals de toegankelijkheid van het gebouw in Arnhem en de representativiteit van het docentencorps. De commissie is het hierin met de studenten eens.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat in de opleiding sprake is van een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg en -cultuur. De openheid waarmee management en docenten reageren op feedback van studenten, collega's en werkveld is een sterk punt. Er is oog voor de noodzaak van voortdurende ontwikkeling. Dit is een belangrijke

voorwaarde om ook op het vlak van diversiteit en inclusie tot een structurele verbeteraanpak te komen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Toetsing

De opleiding heeft op beide locaties gekozen voor een systeem van integraal toetsen en beschikt daarmee over een adequaat toetsstelsel dat past bij het gekozen onderwijsconcept en bij wat van afgestudeerden in de beroepspraktijk wordt verwacht. Per competentie zijn gedragsindicatoren geformuleerd, gedifferentieerd naar studiejaar of -fase, waarop studenten steeds integraal beoordeeld worden. In Zwolle bouwen studenten bouwen vanaf het eerste jaar aan hun portfolio en verantwoorden zich daarover in een criteriumgericht interview, waarin ze reflecteren op hun ontwikkeling. Het portfolio bestaat uit al het digitaal vastgelegde werk van studenten, reflectie- en onderzoekverslagen, en de daarbij horende beoordelingen en feedback. In Arnhem voeren studenten de eerste twee jaren projecten uit die integraal en systematisch worden beoordeeld. Daarna stellen zij een portfolio samen aan de hand van hun bachelor researchplan dat door middel van assessments wordt beoordeeld. Op beide locaties voeren getrainde assessoren deze summatieve beoordelingen uit. De procedure is zorgvuldig uitgewerkt en functioneert volgens studenten, docenten en examencommissie zoals beoogd. Wel zoeken docenten nog naar de beste wijze om tijdens het onderwijs opbouwende feedback te geven, en tegelijk studenten duidelijk te maken waar het nog aan schort om tot een positieve summatieve beoordeling te komen. De commissie stelt vast dat het systeem voldoet aan eisen van validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. De examencommissie ziet toe op de uitvoering van het toetsprogramma en wordt betrokken als er afwijkingen van het toetsplan worden voorgesteld. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

De opleiding heeft gekozen voor een systeem van integraal toetsen, omdat de complexe vaardigheden die van studenten verwacht worden, niet in één toets te vatten zijn en vragen om een bredere kijk. Concreet houdt dit systeem in dat er per competentie gedragsindicatoren zijn geformuleerd, gedifferentieerd naar studiejaar of -fase, en dat studenten op basis van het te realiseren competentieniveau beoordeeld worden. Studenten krijgen regelmatig feedback over het werk dat ze maken of het proces dat ze doorlopen. De wijze waarop studenten met deze feedback omgaan en erop reflecteren wordt meegenomen in de summatieve beoordelingen. Wat betreft deze summatieve beoordelingen zijn er kleine uitwerkingsverschillen tussen DTA en DTZ.

Bij DTA maakt elke student in de eerste twee jaar aan het einde van een kwartaal een portfolio dat bestaat uit een projectverslag (gezamenlijk), een

schrijfpdracht en een plaatsbepaling. Dit portfolio wordt beoordeeld tijdens een beoordelingsvergadering aan de hand van de beoogde competenties en niveaus daarvan. Tijdens de beoordelingsvergadering zijn vijf docenten aanwezig die de studenten hebben begeleid. De vergadering wordt voorgezeten door het hoofd van de opleiding.

In het derde en vierde jaar wordt vooral gekeken naar de ontwikkeling van de competenties naar het eindniveau. Studenten stellen zelf hun portfolio samen aan de hand van hun individuele bachelorresearchplan op basis van de studieonderdelen, stages, modules of projecten, die ze gevolgd en uitgevoerd hebben. Per studieonderdeel zit er altijd een evaluatie van een expert, een docent of een begeleider uit het werkveld in en een reflectie van de student. Verder vullen de studenten dit portfolio met producten die de gerealiseerde ontwikkeling aantonen. Tijdens het negotiate assessment aan het einde van jaar 3 geven de studenten zelf aan waar ze staan in hun ontwikkeling ten aanzien van het eindniveau van de competenties. Dit assessment vindt plaats onder

toezicht van de SLB'er (proces) en een medestudent die notuleert. Het assessment wordt uitgevoerd door twee assessoren die de student niet begeleid hebben in dat jaar. Tenminste een van de assessoren is BKE-gecertificeerd. In het vierde jaar wordt het eindniveau vastgesteld via het eindassessment. Het portfolio speelt ook hier weer een grote rol (voor een beschrijving van het afstudeerproces zie standaard 11).

Bij DTZ wordt vanaf de start van de opleiding gekeken naar de ontwikkeling van de competenties richting het eindniveau. Die ontwikkeling maakt de student zichtbaar in een digitaal portfolio. In het portfolio zijn bewijsstukken uit de verschillende studieonderdelen opgenomen inclusief feedback van de betrokken docenten, medestudenten en/of mensen uit het werkveld. Tijdens het competentiegerichte interview lichten de studenten toe waarom ze bepaalde keuzes hebben gemaakt in bijvoorbeeld een specifieke methode, invalshoek of hoe ze zich verhouden tot het beroep. Daarmee is een portfolio met een criteriumgericht interview bij uitstek geschikt om de competentie Kritisch Reflectief en Onderzoekend te beoordelen.

Het portfolioassessment vindt plaats onder toezicht van de SLB'er en een medestudent die notuleert. Daarnaast mag de student een medestudent meenemen die als backup functioneert. Het assessment wordt uitgevoerd door twee assessoren, waarvan tenminste een BKE-gecertificeerd is. De assessoren beoordelen niet de producten per studieonderdeel, maar plaatsen het geheel in de context van de competenties. Na een positief resultaat van het CGI worden studiepunten toegekend voor het portfolioassessment. Ook krijgen studenten in het CGI gerichte feedback die ze kunnen meenemen in hun verdere ontwikkeling in de periode na het assessment.

Daarnaast vindt na iedere bouwsteen een bouwsteenassessment plaats, beoordeeld in de authentieke beroepssituatie. De resultaten hiervan worden opgenomen in het portfolio.

Het integrale beoordelingssysteem is nog vrij nieuw, maar docenten en studenten zijn er

positief over. De beoordelingscriteria zijn helder, ook voor de studenten, mede door de begeleidende rol van de SLB'er. Er is sprake van zorgvuldige procedures. Volgens de studenten was het lastigste tot nu toe de feedbackrol van docenten bij formatieve en summatieve beoordelingen: docenten willen constructieve en positieve feedback geven om studenten zich te laten doorontwikkelen, maar daardoor zijn studenten soms verrast bij het summatieve assessment als ze daar niet helemaal aan de criteria blijken te voldoen. Studenten zouden liever gedurende het hele jaar wat meer kritische feedback krijgen om beter te kunnen inschatten hoe ze ervoor staan. De commissie krijgt zowel uit de zelfevaluatie als uit de gesprekken met de studenten de indruk dat de docenten best kritischer mogen zijn in hun feedback en beoordeling. Studenten moeten voldoende uitgedaagd blijven worden.

De validiteit van de beoordelingen wordt geborgd doordat de beoordelingscriteria zijn geformuleerd in gedragsindicatoren die zijn afgeleid van de competenties. De opleiding wil een volgende stap zetten door de gedragsindicatoren door te vertalen naar leeruitkomsten. Ook organiseert de opleiding de komende tijd kalibratiesessies met de assessoren om tot een gelijke interpretatie van de indicatoren te komen en zo de intersubjectiviteit van de assessments te verstevigen. De commissie is het met de opleiding eens dat deze uniformiteit van beoordelen van competenties en bijbehorende niveaus ook van belang is in het kader van de flexibele trajecten en het leveren van maatwerk, waaraan DTZ als pilot meedoet.

De betrouwbaarheid wordt geborgd doordat altijd meerdere docenten betrokken zijn bij beoordelingsvergaderingen en assessments. Studenten weten aan de hand van het OER, toelichting door de SLB'er en lesbeschrijvingen in Leerpodium wat de toetsing inhoudt (transparantie). Door kritische zelfreflectie, zoals het negotiate assessment in jaar 3 van de DTA, zijn de studenten nauw betrokken bij de beoordeling. De SLB'ers zijn BKE-bevoegd examinator of daartoe in opleiding, de

assessmentcoördinator in Zwolle is SKE-bevoegd (Seniorkwalificatie Examinering).

De commissie vernam met instemming dat de docenten expliciet geschoold zijn in het integraal beoordelen en dat er nieuwe workshops gepland staan, bijvoorbeeld over het geven van feedback. Intervisie is een goed instrument. Er wordt nu een assessorentraining ontwikkeld voor de opleiding Docent Theater. De docenten merken op dat de beoordelingssystematiek veel tijd kost door de uitgebreide evaluatie- en beoordelingsvergaderingen per student, maar dat dit gecompenseerd wordt doordat toetsing nu integraal onderdeel is van het onderwijs. De commissie acht deze structurele inbedding in de taak van docenten essentieel om gezamenlijk jargon en taal te ontwikkelen.

ArtEZ kent een centrale examencommissie en daarnaast fungeert de Kamer Theater en Dans. De examencommissie ziet erop toe dat de juiste procedures bij toetsing worden doorlopen door haar taken te delegeren aan geschoolde SKE'ers en BKE'ers. Deze zijn aanwezig tijdens de assessments. Wanneer afgeweken wordt van het OER, bijvoorbeeld vanwege covid, of door persoonlijke omstandigheden van de student wordt de Kamer Theater en Dans van de examencommissie ingelicht. Wanneer afgeweken wordt van het toetsprogramma wordt toestemming aan de centrale examencommissie gevraagd. Op een vraag van de visitatiecommissie verzekerde de examencommissie dat ze goed betrokken is bij

alle ontwikkelingen ten aanzien van toetsing en overtuigd is van het bachelorniveau van de opleiding Docent Theater.

Recente ontwikkelingen

In de afgelopen anderhalf jaar is een groot deel van het onderwijs aangepast (zie standaard 4). Over alle aanpassingen heeft de opleiding steeds ruggespraak gehad met de examencommissie en de afdeling onderwijs en kwaliteit van ArtEZ.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat het systeem van integraal toetsen goed past bij het gekozen onderwijsconcept en bij wat van afgestudeerden in de beroepspraktijk wordt verwacht. Het is zorgvuldig uitgewerkt en zowel studenten, docenten als examencommissie bevestigen dat het in de praktijk goed functioneert. Wel zoeken docenten nog naar de beste wijze om tijdens het onderwijs opbouwende feedback te geven, en tegelijk studenten duidelijk te maken waar het nog aan schort om tot een positieve summatieve beoordeling te komen. Aan kwaliteitscriteria als validiteit, betrouwbaarheid en transparantie wordt voldaan en er is aandacht voor voortdurende professionalisering van docenten en assessoren. De examencommissie ziet toe op de uitvoering van het toetsprogramma en wordt betrokken als er afwijkingen van het toetsplan worden voorgesteld.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Het eindniveau van de opleiding wordt aangetoond aan de hand van verschillende beroepsproducten (zoals stage, afstudeerwerk, eigen onderzoek en afstudeerverslag) die samen alle competenties afdekken. In de afstudeerfase bereiden de studenten zich voor op hun afstudeerprogramma door het schrijven van een individueel afstudeerplan. De commissie heeft inzage gehad in de afstudeerportfolio's van elf studenten per locatie die in 2019-2020 en 2020-2021 zijn afgestudeerd en is van oordeel dat deze portfolio's laten zien dat de opleiding erin slaagt studenten naar het gewenste eindniveau te begeleiden. Ook de feedback uit het werkveld over het functioneren van de afgestudeerden is positief. Ze kunnen aan de verwachtingen van het werkveld voldoen door er een eigen draai aan te geven en barrières te overwinnen. De commissie stelt op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie vast dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Bevindingen

De opleiding ziet afgestudeerden als theaterkunstenaars die hun kunstenaarschap gebruiken om dat kunstenaarschap bij anderen bloot te leggen, aan te wakkeren, te verdiepen, te prikkelen, te bevragen, etc. Dit impliceert dat het resultaat niet de voorstelling (of een ander product) is, maar de impact die dit heeft op een ander: individuen, groepen of de samenleving als geheel. De opleiding is geslaagd als de student klaar is om als Artist Educator een verschil te maken in de samenleving.

Studenten laten dit zien in een combinatie van producten. Bij DTA begint de afstudeerfase in september van jaar 3. Dan starten de studenten met het vormgeven van hun verdere loopbaan door keuzes te maken voor modules, stages en hun eigen onderzoek. In hun laatste assessment (mei jaar 4) tonen de studenten aan dit plan op niveau en deels in het werkveld te hebben uitgevoerd en klaar te zijn om af te studeren. Hiervoor gebruiken ze de bewijslast die ze de afgelopen twee jaar hebben verzameld. Mocht de student geen voldoende resultaat behalen bij het eindassessment dan kunnen ze in de vierde periode aanpassingen maken en het voor het afstuderen alsnog halen.

Het laatste onderdeel van de studie bestaat uit The Finals, waarop van studenten wordt verwacht

dat ze zich zelfbewust, kritisch en inhoudelijk naar buiten toe kunnen profileren en zo succesvol kunnen zijn in de toekomst. Tijdens de Finals heeft de student drie opdrachten:

- hun onderzoek presenteren en daarover in gesprek gaan;
- zichzelf positioneren en profileren in het werkveld;
- een theatraal statement in een afstudeerhappening.

In juli 2021 vonden de eerste Finals plaats met studenten van het vernieuwde curriculum. Daaruit bleek volgens de opleiding dat de studenten in staat zijn hun kwaliteit en fascinaties te communiceren en dat ze hun ervaring en kennis op theatrale wijze kunnen vertalen naar het werkveld.

In DTZ heeft de afstudeerfase in het vernieuwde curriculum de vorm van een bouwsteen die door de studenten zelf wordt ontworpen in de eerste vijf weken van het afstudeerjaar (jaar 4). In 2021-2022 beginnen de eerste studenten aan het vierde jaar van dit curriculum. Studenten zijn vrij in de keuze van de opdracht, werkwijze, doelen, activiteiten, opbrengsten en manier waarop ze de leeruitkomsten willen aantonen, maar de context en complexiteit waarin dit gebeurt moeten uitdagend zijn en passend zijn voor de beroepspraktijk. Bij het ontwerp en uitvoering van de bouwsteen maakt een student gebruik van methodieken en instrumenten die tijdens de opleiding zijn aangeleerd. Hoe startklaar studenten zijn, laten ze zien

in het individuele openbare assessment, de afsluiting van het afstuderen. De student verdedigt de overkoepelende onderzoeksresultaten van de afstudeerbouwsteen en toont aan zich zelfstandig en zelfsturend in de complexiteit van het werkveld te kunnen positioneren. Tot slot presenteren studenten zich gezamenlijk aan het werkveld met een theatrale happening waarin ze hun werk kunnen laten zien en vertellen over hun ontwikkeling, visie en positie in de beroepscontext. De vorm waarin studenten dit doen mogen zij samen bepalen. Ieder jaar zien de Finals er dus anders uit. In 2019-2020 bestond het afstudeerportfolio nog uit een aantal onderdelen die apart beoordeeld werden (zoals eindproject, onderzoeksverslag en verwerking ervan, stage, verdieping), in 2020-2021 werkte de opleiding al toe naar de nieuwe vorm van afstuderen door de beoordeling van twee grotere eenheden: de beoordeling van het ontwerp voor de bouwsteen afstuderen en een assessment van de competentieontwikkeling (de student als onderzoeker).

De commissie stelt vast dat het afstudeerprogramma op beide locaties alle beoogde competenties omvat en daardoor geschikt is om het eindniveau te beoordelen.

De commissie heeft inzage gehad in de afstudeerportfolio's van vijf studenten die in 2019-2020 en zes studenten die in 2020-2021 zijn afgestudeerd op de locatie Arnhem, en zes studenten die in 2019-2020 en vijf studenten die in 2020-2021 zijn afgestudeerd op de locatie Zwolle. Dit betreft dus deels studenten uit het oude en deels uit het nieuwe curriculum (DTA 2020-2021). De commissie is van oordeel dat de eindwerken een lofwaardig niveau laten zien en dat uit de onderzoeksverslagen blijkt dat studenten ook met het geschreven woord goed uit de voeten kunnen. Uit de feedback en beoordelingen blijkt een goede betrokkenheid en begeleiding van de docenten en assessoren.

De opleiding stelt op grond van de eerste ervaringen vast dat de doelstellingen van het nieuwe curriculum worden behaald en dat de eerste reacties van het werkveld bemoedigend zijn: studenten zijn mondiger, kunnen beter verwoorden wat zij belangrijk vinden en hoe ze hun ambities willen waarmaken. De commissie kan dit beeld op grond van de gesprekken met de studenten bevestigen: ze voelen zich in staat aan de verwachtingen van het werkveld te voldoen door er een eigen draai aan te geven en barrières te overwinnen. Ook uit het werkveld komen signalen dat studenten hobbels kunnen omzetten in kracht en dat alumni verandering weten te brengen. Omdat deze geluiden betrekking hebben op een brede range aan studenten en afgestudeerden, is de commissie van oordeel dat dit geldt voor de afgestudeerden van zowel het oude als het vernieuwde curriculum.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat het afstudeerprogramma, dat bestaat uit een combinatie van beroepsproducten die samen alle competenties afdekken en een eindassessment, de opleiding in staat stelt te beoordelen of een student de beoogde leerresultaten heeft behaald.

De commissie is van oordeel dat de door haar bestudeerde afstudeerportfolio's laten zien dat de opleiding erin slaagt studenten naar het gewenste eindniveau te begeleiden. Ook de feedback uit het werkveld over het functioneren van de afgestudeerden is positief.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, oordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Bijzonder kenmerk: Circulaire valorisatie

De opleiding vraagt een bijzonder kenmerk Circulaire valorisatie aan. De afgelopen jaren is dit concept theoretisch onderbouwd en nader uitgewerkt in concrete projecten. Deze didactische en methodische benadering gebaseerd op niet-hiërarchische samenwerking tussen netwerken past goed bij de gelijkwaardigheid tussen docenten en studenten die de opleiding beoogt. Door circulaire valorisatie kunnen netwerken flexibel reageren op omstandigheden: het zoeken naar gemeenschappelijke knooppunten versterkt veerkracht en veelzijdigheid. Dit bereidt studenten voor op een voortdurend veranderende werkomgeving. De wijze waarop het concept is onderbouwd en geïmplementeerd maakt het tot een onderscheidend kenmerk. De commissie stelt vast dat circulaire valorisatie is geoperationaliseerd in vrijwel alle standaarden en bij uitstek relevant is voor een opleiding in de kunsten. De commissie adviseert de theorie van het bijzonder kenmerk sterker toe te passen in de opleiding door er concrete doelen en een concreet tijdspad aan te verbinden, zeker ook op het vlak van diversiteit en inclusie. Om de relevantie nog te vergroten adviseert de commissie actief op zoek te gaan naar meer andere stemmen in de cirkels en netwerken en op die manier circulaire valorisatie te benutten om het inclusieve en diverse karakter van de opleiding te versterken. De commissie beoordeelt dat de opleiding aan de drie criteria voor een bijzonder kenmerk **voldoet** en adviseert daarom positief over dit kenmerk.

Introductie

Sinds 2016 is de Academie voor Theater en Dans aan een traject begonnen om tot meer eenheid en uitwisseling te komen tussen de afzonderlijke opleidingen. In een pre-lectoraat-traject onder leiding van de toenmalige academiedirecteur deelden representanten van de vijf bacheloropleidingen gedurende langere tijd hun ideeën over hun vak als kunstenaar-pedagoog en de rol en aard van onderzoek daarbinnen. Dat leidde tot de ontwikkeling van een praktijk die circulaire valorisatie is gaan heten. In 2019 is het proces om te komen tot circulair denken en werken beschreven in het position paper: Resilient Networks: in search of new artistic and social values.

Circulaire valorisatie is een didactische en methodische benadering gebaseerd op niet-hiërarchische samenwerking tussen netwerken. Studenten leren integraal en inclusief te werken door op verschillende niveaus zich te verbinden met een veelheid aan netwerken. Op deze wijze worden ze kritische en onafhankelijke professionals. Studenten, docenten en lectoren vormen gezamenlijk een leergemeenschap. Zij zijn continu met elkaar in gesprek en ontwikkelen hun vaardigheden door deze samenwerking. Door de inbreng van

verschillende netwerken buiten en binnen de academie steeds terug in de opleiding te laten komen ontstaat waardecreatie en vindt uitwisseling plaats in feedbackloops. Gestart vanuit de Academie zijn de opleidingen knopen geworden in netwerken. Afgelopen jaar zijn er steeds meer netwerken aangehaakt.

Circulaire valorisatie is een variant op rizomatisch werken, dat draait om een manier van kijken naar de werkelijkheid. Het gaat over verbindingen en connecties, betekenis en beweging. Door netwerken te creëren die flexibel kunnen reageren op omstandigheden en door altijd te zoeken naar gemeenschappelijke knooppunten wordt veerkracht en veelzijdigheid gestimuleerd. Zo kunnen dans en theater, docenten en uitvoerders samenwerken. Circulaire valorisatie gaat uit van een visie op gelijkwaardigheid: de student heeft een centrale, gelijkwaardige rol en vanuit die rol neemt een student direct en indirect deel aan een continue dialoog met docenten, gastdocenten, alumni en leden van het werkveld. Deze methodiek voor samen leren en werken aan kwaliteit van onderwijs in niet-hiërarchische werk- en dialoogvormen wordt toegepast in alle relaties en netwerken zowel binnen de Academie, binnen ArtEZ als in

externe netwerken. Zo ontwikkelt zich een permanente feedbackloop van kennis en bijbehorende waarden.

Circulaire valorisatie is een begrip dat door studenten en docenten meestal niet actief gebezigd wordt, maar is een manier van werken die in de praktijk zichtbaar wordt. Het levert studenten en medewerkers een cultuur en omgeving op waarin zij zich durven uiten en zich gehoord voelen.

Aan de basis van de concretisering van circulaire valorisatie stond het meerjarige, academiebrede programma 'Denken, Doen en Delen' (DDD) (2017-2020). Vanuit concrete doelen en ambities wilde het managementteam 'een gemeenschappelijk vocabulaire, attitude en een gezamenlijk waardesysteem voor de T&D community' ontwikkelen, en de academie zich daarmee als een 'lerende gemeenschap doen ontvouwen die in sterke verbinding met relevante netwerken opereert.' Binnen DDD werd gewerkt aan vijf projecten: integraal toetsen en beoordelen, feedback, flexibilisering, instroom, en digitale community. Als gemeenschappelijke waarden gelden gelijkwaardigheid, inclusiviteit, veerkracht, kritisch onderzoekend, zelfstandigheid, community. Daarnaast was er een thema dat door alle projecten heen de aandacht vroeg, namelijk de noodzaak van inclusiever onderwijs, en volgend daarop een inclusievere personeel en vervolgens studentenpopulatie.

In 2020 zijn inhoud en werkwijze van het programma DDD overgegaan in het Plan Kwaliteitsafspraken. Het principe van circulaire valorisatie wordt hier doorgezet en uitgebreid door de projecten en beleidsonderwerpen te clusteren in cirkels, die tegelijk als intervisie-instrument en als knooppunt van de projecten binnen de opleidingen fungeren. Er zijn zes cirkels: inclusie, flexibilisering, studentbegeleiding, immersive & digital media, mapping the workfield, en onderzoek. In de cirkels hebben opleidingshoofden, docenten én studenten plek. Ook schuiven de coördinatoren van de vooropleidingen aan op de onderwerpen inclusie en studentbegeleiding. In de cirkels

wordt inhoud gecreëerd en beleid voorbereid. Vanuit de cirkels vindt verbinding plaats met de projecten van ArtEZ die gezamenlijk gedefinieerd zijn op het gebied van onderwijsdifferentiatie, studentbegeleiding en onderwijsfaciliteiten. Vanuit de cirkels vindt eveneens verbinding plaats met het werkveld buiten ArtEZ. Door circulaire valorisatie zijn de onderwerpen uit de strategische KUO-agenda overal in de academie concreet gemaakt. Dankzij de cirkelstructuur kan de academie op elk moment nieuwe aspecten en impulsen agenderen en verder brengen.

Op dit moment is de Academie bezig het begrip circulaire valorisatie theoretisch te onderbouwen, onder meer via het discussiestuk 'Relationele Valorisatie'. Vanuit het rizomatisch denken volgt de conclusie dat de kennis niet zit bij netwerken alleen, maar juist in de verbinding daartussen. Elders bij ArtEZ (bijvoorbeeld in het aankomende Instellingsplan) maar ook bij DTA wordt inmiddels steeds vaker een aanpalend begrip gebruikt: 'leading learner', eveneens een begrip dat uitgaat van een gelijk speelveld voor studenten, docenten, overige medewerkers en externe betrokkenen.

Onderscheidend karakter

criterium 1. Het te beoordelen kenmerk is onderscheidend voor de opleiding in relatie tot relevante opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.

Hoewel er ongetwijfeld meer instellingen en opleidingen zijn die organisatievormen en methodieken zoeken om tot meer uitwisseling te komen, onderscheidt circulaire valorisatie in de Academie voor Theater en Dans zich doordat het gebaseerd is op een stevig fundament van een ideologische visie, uitgewerkt in onderzoek en aangescherpt door de praktijkervaringen van de projecten Denken, Doen en Delen. Het past naar het oordeel van de commissie bij uitstek bij een onderwijsinstelling, omdat het een lerende organisatie en een organisatie van lerenden creëert die gekenmerkt worden door openheid en inclusiviteit. Onderscheidend is ook de wijze waarop het concept met betrokkenheid van alle stakeholders

voortdurend verder wordt ontwikkeld en leidt tot concrete implementatie, zowel in alle aspecten van het onderwijs als in onderlinge relaties en samenwerkingsverbanden. Het creëren van een open gemeenschap en open dialoog leidt tot een continu leerproces dat zich onderscheidt van wat andere instellingen en opleidingen doen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan dit criterium.

Concretisering

Criterium 2: De gevolgen van het te beoordelen kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs zijn geoperationaliseerd aan de hand van de relevante standaarden van het Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland.

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

Circulaire valorisatie zorgt voor een sterke verbinding tussen opleiding en werkveld en continue actualisatie van de opleiding, zodat de beoogde leerresultaten aansluiten bij de ontwikkelingen in het werkveld.

Wat betreft beoogde leerresultaten lichtte de opleiding tijdens het bezoek toe dat het doel is om door wederkerig, wederzijds en gelijkwaardig onderwijs tot uitwisseling te komen die gericht is op valorisatie (waarde toekennen en waarde vermeerderen). In praktische zin is het doel studenten en afgestudeerden daardoor meer zelfstandig en kritisch het werkveld in te laten gaan. Veel studenten worden zzp'er en voor hen is het essentieel geleerd te hebben hoe ze zichzelf valoriseren: te toetsen waar hun waarde zit, wat ze willen toevoegen en geven, hoe ze de voor hen belangrijke waarden vinden en hoe ze zich verbinden met anderen en met elkaar.

De opleidingen blijven in verandering doordat ze continu intern en extern in gesprek met elkaar zijn, onderwerpen inbrengen en blijven onderzoeken. Dat willen ze studenten ook bijbrengen zodat die zich een leven lang blijven ontwikkelen.

Standaard 2 Oriëntatie van het programma

Zoals vermeld bij standaard 1 hebben de opleidingen hun dialoog en samenwerking met een breed werkveld sterk geïntensiveerd. Door deze netwerken krijgen de studenten meer mogelijkheden hun beroepsvaardigheden te ontwikkelen, aansluitend bij de actualiteit.

Artistiek onderzoek is een belangrijk onderdeel van het curriculum, omdat onderzoekend vermogen een van de te behalen competenties is. Onder alles in de curricula liggen vragen. Studenten worden begeleid om regie te nemen over hun eigen opleidingstraject en het onderzoek te doen dat daarin past. Docenten nemen deel aan de cirkel onderzoek van de Academie waar uitwisseling van kennis en ervaring plaatsvindt tussen docenten van de verschillende opleidingen op het gebied van onderzoek.

Standaard 3 Inhoud van het programma

De curricula zijn zo vormgegeven dat het altijd mogelijk is een andere inhoud in te brengen, inhoud die aansluit bij de ontwikkelbehoefte van studenten én docenten. Door te werken met competentie-assessments en leeruitkomsten zijn de eindkwalificaties gewaarborgd, terwijl elke lichter een ander accent kan toevoegen, gebaseerd op de kwaliteiten van docenten en met medeneming van de input van studenten. Docenten ervaren dat een vak zo constant in beweging is en elk jaar een betere invulling krijgt.

In de opleiding Docent Theater leren studenten zich bewust te zijn van hun context: welke verhalen hoor ik en hoe verwerk ik die in mijn werk? Docenten kunnen niet meer lesgeven zonder mee te nemen wat er speelt in de hele cirkel van docent en studenten: wat neem je mee, wat speelt er buiten, waar ben ik, met wie werk ik, in welke omgeving?

Standaard 4 Leeromgeving

Circulaire valorisatie betekent een paradigmawisseling voor docenten en studenten. Het vergt een grote mate van zelfstandigheid van studenten. Wie niet meegaat blokkeert de cirkel. Daarom wordt hier in het eerste studiejaar hard aan

gewerkt. Studenten worden gestimuleerd ook medestudenten te benutten en van elkaar te leren, niet alleen binnen een studiejaar maar ook tussen de jaren. In alle gesprekken tijdens het bezoek kon de commissie met eigen ogen vaststellen dat er een gelijkwaardige uitwisseling is tussen docenten en studenten: studenten zijn zelfbewust en in staat mee te denken en te praten over hoe de opleiding het beste kan bijdragen aan hun leerproces, docenten staan hiervoor open en treden op als curator voor de diverse input, zodat de beoogde leerresultaten steeds leidend blijven.

Standaard 5 Instroom

Bij de selectie van nieuwe studenten houdt de opleiding rekening met wat circulaire valorisatie van studenten vraagt. Sommige opdrachten vragen een grote mate van zelfstandigheid en eigen inbreng, zoals dat ook tijdens de opleiding het geval is.

Standaard 6 Personeel

Voor docenten vindt een verschuiving plaats van doceren naar coaching en begeleiding. De docenten met wie de commissie gesproken heeft, zijn enthousiast over circulaire valorisatie en wat het de opleiding en studenten brengt. Circulaire valorisatie levert niet alleen studenten maar ook medewerkers een cultuur en omgeving op waarin zij zich durven uiten en zich gehoord voelen. De kennis en ervaringen uit de verschillende cirkels worden in de teams gedeeld en worden op die manier verbreed. Tijdgebrek speelt de cirkels soms parten, omdat docenten het naast hun andere taken moeten doen.

Standaard 8 Studiebegeleiding

In de cirkel studiebegeleiding stelden de deelnemers vast dat studiebegeleiding en feedback in elke opleiding verschillend waren. Gezamenlijk hebben ze daarom met mentoren en SLB'ers onderzocht welke manieren van reflecteren overall goed werkten. Dit leverde nuttige handvatten op voor docenten en SLB'ers.

Standaard 9 Kwaliteitszorg

Circulaire valorisatie draagt bij aan continue kwaliteitsverbetering, doordat de ene opleiding dankbaar gebruik maakt van vernieuwingen, inhoud en vormgeving van het programma in de andere. Zo dienen bijvoorbeeld curriculumwijzigingen (o.a. ten behoeve van flexibilisering) bij DTA en DTZ als voorbeeld voor docent dans en docent muziek en heeft de Toneelschool het landelijke intercollegiale peerreviewsysteem overgenomen van de docentenopleidingen. Geleidelijk is het steeds normaler geworden om van elkaars slechte en goede voorbeelden te leren, gebruik te maken van elkaars netwerken en te praten over onderliggende waarden.

Standaard 10 Toetsing

Het integrale toetsen past bij circulaire valorisatie doordat toetsing wordt gezien als stappen in het leerproces, waar zowel studenten als docenten gezamenlijk bij zijn betrokken. Tijdens het negotiate assessment aan het einde van jaar 3 en in de portfolio's geven de studenten zelf aan waar ze staan in hun ontwikkeling ten aanzien van het eindniveau van de competenties.

Bij de beoordeling van studieonderdelen betreft de opleiding ook de netwerken met het werkveld, door externe adviseurs en assessoren uit te nodigen.

De opleiding heeft in overleg met de examencommissie gezocht naar de beste wijze om aan te sluiten bij de wet- en regelgeving, met behoud van de verantwoordelijkheid van studenten. De verwachting is dat dit eenvoudiger wordt als in de wetgeving het accent verschuift naar de toetsing van leeruitkomsten die ook elders/eerder behaald kunnen zijn.

Standaard 11 Gerealiseerde leerresultaten

Circulaire valorisatie draagt bij aan het zelfbewustzijn van de afgestudeerden, zoals blijkt uit feedback uit de beroepspraktijk. Daarnaast merkt de opleiding dat afgestudeerden gewend zijn veel meer complementair aan elkaar te werken dan in concurrentie met elkaar.

De commissie ziet dat circulaire valorisatie concrete impact heeft op zowel de vormgeving als de uitvoering van het onderwijs, evenals op de toetsing en de gerealiseerde leerresultaten. De kracht ervan is, volgens de commissie, dat het zowel een concrete werkwijze is, alsook een belangrijke factor in de (ontwikkeling van de) cultuur van de opleiding. Als concrete werkwijze zorgt het voor een bewuste en gelijkwaardige ontwikkeling van (kennis)netwerken. Als cultuurfactor draagt het bij aan een gelijkwaardig speelveld tussen alle stakeholders bij de opleiding, waarin horen en gehoord worden vanzelfsprekend is.

Door de genoemde dubbele functie is het effect van circulaire valorisatie op vrijwel iedere standaard van het accreditatiekader aanwijsbaar.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan dit criterium.

Relevantie

Criterium 3: Het te beoordelen kenmerk is van wezenlijk belang voor de aard van de opleiding.

Circulaire valorisatie draagt naar het oordeel van de commissie wezenlijk bij aan de open communicatie tussen alle geledingen van de opleiding,

aan de ontwikkeling van studenten tot zelfbewuste en creatieve docenten en aan stevige netwerken met het werkveld. De commissie twijfelt daarom niet aan de relevantie ervan. Wel meent de commissie dat de opleiding zich meer bewust mag zijn van wie in dit non-hiërarchische systeem meepraten en wie niet aan tafel zitten. Als onduidelijk blijft welke stemmen niet gehoord worden, ontstaat het risico dat de cirkels als echokamers gaan werken, alleen de eigen stemmen versterkt worden en vernieuwing belemmerd wordt. De commissie adviseert actief op zoek te gaan naar meer andere stemmen en op die manier het inclusieve en diverse karakter van de opleiding te versterken.

De commissie vindt circulaire valorisatie een krachtig middel en vindt het een grote verdienste van de schoolleiding dat ze deze systematiek schoolbreed doorvoert. De commissie moedigt deze ontwikkeling daarom aan. Wel adviseert de commissie er concrete doelen en een concreet tijdspad aan te verbinden, zeker op het vlak van diversiteit en inclusie.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt de commissie dat de opleiding **voldoet** aan dit criterium.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

drs R. (Raoul) van Aalst, voorzitter

Raoul van Aalst is zelfstandig gevestigd adviseur en organisatiekundige

MA A. (Ann) Olaerts

Ann Olaerts is directeur RITCS, School of Arts (Podiumkunsten, audiovisuele kunsten) Erasmus hogeschool Brussel

T.H.G.W. (Tobias) Kokkermans

De heer Kokkermans bekleedt verschillende functies. Zo is hij onder andere hoofdcurator van het Zomerfestival Binnenhof, is hij verantwoordelijk voor de festivaldramaturgie en het artistiek beleid van de Operadagen Rotterdam en is hij dramaturg bij Muziektheater Transparant (Antwerpen).

J. (Jörgen) Tjon a Fong

Jörgen Tjon a Fong is leider van Urban Myth. Hij is daar betrokken bij het ontwikkelen en regisseren van projecten.

V.L. (Vera Liselotte) Broek, studentlid

Bachelorstudent Biomedische Wetenschappen aan Leiden University Medical Centre, en bachelorstudent Klassieke Muziek (viool) aan Codarts University of the Arts

De commissie werd bijgestaan door dr Marianne van der Weiden, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Bezoekprogramma

21 september 2021

Onderlangs 9, Arnhem

- 17.30 – 17.45 Aankomst, interne vergadering panel
- 17.45 – 18.35 Academie en opleidingen: aftrap.
Gesprek met management: positiebepaling Academie voor Dans en Theater en opleidingen binnen en buiten ArtEZ
- 18.35 – 18.45 Verplaatsing naar diner
- 18.45 – 19.50 Diner
- 19.50 – 20.00 Verplaatsing naar Theater
- 20.00 – 21.30 Voorstelling Toneelschool: eindniveau opleiding
- 21.30 – 21.45 Pauze
- 21.45 – 22.15 Nagesprek met studenten en alumni

22 september 2021

Onderlangs 9, Arnhem

- 8.45 – 9.30 Aankomst, intern overleg panel
- 9.30 – 10.20 Gesprek met docenten, mentor en voorzitter werkveldcommissie Toneelschool
- 10.20 – 10.30 Pauze
- 10.30 – 11.20 Gesprek met studenten Toneelschool
- 11.20 – 11.30 Pauze
- 11.30 – 12.10 Rondleiding Theatrium incl. presentatie streaming
- 12.10 – 13.00 Gesprek met hoofd Academie en opleidingshoofden, projectleiders, docenten, studenten over Circulaire Valorisatie (bijzonder kenmerk)
- 13.00 – 14.00 Lunch en open spreekuur
- 14.00 – 14.50 Rondetafelgesprek met opleidingshoofden Docent Theater, lector, docenten, alumni en student over het gezamenlijke uitgangspunt voor de opleidingen Docent Theater

- 14.50 – 15.00 Pauze
- 15.00 – 16.00 Gesprek met studenten en alumni opleiding Docent Theater Arnhem
- 16.00 – 16.30 Bezoek live studieonderdelen
- 16.30 – 16.45 Pauze
- 16.45 – 17.30 Gesprek met docenten, werkveldvertegenwoordigers, alumnus en student opleiding Docent Theater Arnhem
- 17.30 Vertrek naar Zwolle

23 september 2021

Rhijnvis Feithlaan 50, Zwolle

- 8.45 – 9.30 Aankomst, intern overleg panel
- 9.30 – 12.15 Route door de opleiding Docent Theater Zwolle
- visuele presentatie portfolio
 - techniekpresentatie, corona
 - filosofisch gesprek met werkveld, docenten en studenten: waartoe maken wij onderwijs
 - podcast student hoofdfase
 - studentengesprek over identiteit
 - telefoongesprekken met vier studenten in Exil
 - gesprek met docenten
- 12.15 – 13.30 Lunch en open spreekuur
- 13.30 – 14.20 Rondetafelgesprek met examencommissie, beleidsadviseurs, alumni, studenten en docent over borging van de kwaliteit van toetsing
- 14.20 – 14.30 Pauze
- 14.30 – 16.00 Intern overleg visitatiecommissie
- 16.00u Terugkoppeling
- 17.00u Einde visitatiebezoek

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie
- Eindwerkstukken van 15 studenten
- Overzicht afstudeerders 2020 Docent Theater Arnhem
- Overzicht afstudeerders 2021 Docent Theater Arnhem
- Overzicht afstudeerders 2021 van de vijf opleidingen van de Academie voor Theater en Dans
- Cultuur Oost: Veranderkracht van sociaal-artistiek samenwerken
- Cultuur Oost: Welke ruimte delen we?
- Diversity for What? ArtEZ Studium Generale 2018-19
- Good Practices. Docentenopleidingen in het licht. ArtEZ
- Jong & Oud. Theaterproject Bronbeek Arnhem
- J. Lutters, J. Wienk, O. Potters (2016). De Artist Educator, Theorie, Master, Pilot. Lectoraat ArtEZ
- The Need for Legacy. Theaterkrant Magazine, maart 2021
- H. Oosterling (red.). Lectori Salutem 1 en 2. Nut en noodzaak van een ArtEZ lectoraat
- I. Ouwens, F. Camuti, B. Stevens (edd.). No School Manifesto. Valiz Amsterdam
- Resilient Networks in Search of New Artistic and Social Values. Position Paper Academie voor Theater en Dans 2019